

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Doktora Programı

MÜZİKSEL OKUMA (SOLFEG)
PERFORMANS TESTİ TASARIMI

Gökhan ÖZDEMİR

Danışman
Prof. Gökay YILDIZ

Doktora Tezi

Burdur-2012

MAKÜ EĞİTİM BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ

DOKTORA JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 09/09/2012 tarih ve ..13.13.... sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 10/09/2012 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Gökhan ÖZDEMİR'in Müziksel Okuma (Solfej) Performans Testi Tasarımı konulu tez çalışması Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında DOKTORA tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE

(TEZ DANIŞMANI) : Prof. Gökay YILDIZ

ÜYE

: Doç. Dr. Efe AKBULUT

ÜYE

: Doç. H. Seval KÖSE

ÜYE

: Doç. Dr. Kamile DEMİR

ÜYE

: Doç. Dr. Esra DALKIRAN

ONAY

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ...../...../..... tarih ve ...../..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

Bildirim Sayfası

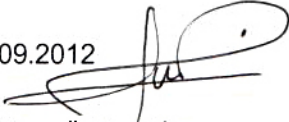
Hazırladığım tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumun ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

12.09.2012

Gökhan ÖZDEMİR

ÖZET

Müziksel Okuma (Solfej) Performans Testi Tasarımı

Gökhan ÖZDEMİR

Bu çalışmanın amacı, Eğitim Fakültelerine bağlı Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY dersinin müziksel okuma (solfej) boyutunda eğitim-öğretimi olumlu yönde etkileyecek güvenilir, geçerli ve kullanışlı bir performans testi geliştirmektir. Araştırmanın temellendirilmesi için ilgili literatür taranarak belgesel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY dersinin müziksel okuma sınavlarında geçerli, güvenilir ve kullanışlı bir ölçme aracının geliştirilerek kullanılmasının sağlanması bakımından betimsel niteliktedir.

Araştırma kapsamında, MİOY dersi öğretim programı incelenip ilgili literatür taranarak müziksel okuma performansını ölçmeye yönelik hedef davranış listesi oluşturulmuş ve belirlenen hedef davranışlar için alan uzmanlarının da görüşlerine başvurulmuştur. Bu hedef davranışlar doğrultusunda oluşturulan performans testinde her bir maddeye ait önem derecelerini belirten katsayıların belirlenmesi için MİOY dersi öğretim elemanlarına anket uygulanmıştır. Katsayıların belirlenmesinden sonra oluşturulan performans testinin güvenilirlik ve geçerlik sınamaları için 2 farklı üniversitenin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında yapılan ilk uygulamaya 5 MİOY dersi öğretim elemanı ve 136 öğrenci katılmıştır. Güvenirlik ve geçerlik durumlarının sağlanmasından sonra, performans testinin uygulanabilirliğinin sınanması ve performans testi hakkında MİOY dersi öğretim elemanlarının görüşlerinin alınması için yapılan ikinci uygulamaya 9 farklı üniversiteden 14 öğretim elemanı ve 430 öğrenci katılmıştır. Araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracının güvenilirlik katsayısı .91 olarak saptanmış ve istatistiksel anlamlılık düzeyi .01 olarak belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda müziksel okuma performansını ölçmeye yönelik geçerli, güvenilir ve kullanışlı bir performans testi geliştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Müziksel okuma performans testi, Müziksel performans, Performansın ölçülmesi.

ABSTRACT

Musical Reading (Solfege) Performance Test Design

Gökhan ÖZDEMİR

The aim of this study is to develop a reliable, valid and useful performance test to affect positively the education-teaching in terms of musical reading (solfege) in the musical hearing-reading and writing lesson (MIOY) at the departments of Music Education within the body of Education Faculties. For grounding the research, the documentary surveying model is used by searching the literature. The research is of a descriptive character in terms of enabling to use a valid, reliable and useful assessment instrument in musical reading examinations of the musical hearing - reading and writing lesson at departments of Music Education.

Within the context of the research, a list of the target behavior was formed towards the assessment of the musical reading performance by reviewing the curriculum of MIOY lesson and relevant literature, and the point of views of the field experts are asked as well for the determined target behaviors. A survey was conducted among MIOY course instructors to determine the coefficients defining the degree of importance of each item in the performance test formed in accordance with these target behaviors. For the reliability and validity checks of the performance test formed after the determination of the coefficients, 5 MIOY course instructors and 136 students were participated in the first application conducted at the departments of Music Education of 2 different universities. After ensuring the reliability and validity conditions, 14 instructors and 430 students from 9 different universities were participated in the second application carried out for checking the applicability of performance test and asking the views of MIOY course instructors on the performance test. The reliability coefficient of the assessment instrument developed under the research was identified as .91 and the level of statistical significance was determined as .01.

As a result of the research, a valid, reliable and useful performance test towards the assessment of the musical reading was developed.

Key Words: Musical reading performance test, Musical performance, Assessment of performance.

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam boyunca hiç bir zaman desteğini esirgemeyen danışmanım Prof. Gökay YILDIZ'a, tez izleme komitemde yer alıp her konuda desteğini gördüğüm Doç. Dr. Esra DALKIRAN ve Doç. Dr. Kamile DEMİR'e, özellikle hedef davranışların oluşturulması aşamasında değerli fikir ve görüşlerinden yararlandığım Prof. Ülkü ÖZGÜR'e, Doç. Dr. Salih AYDOĞAN'a ve Yrd. Doç. Dr. Selçuk BİLGİN'e teşekkürlerimi sunarım.

Gökhan ÖZDEMİR

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
BİLDİRİM.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
BÖLÜM I	
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Problem Cümlesi.....	2
1.3. Alt Problemler.....	3
1.4. Amaç.....	3
1.5. Önem.....	3
1.6. Sayıtlar.....	4
1.7. Sınırlılıklar.....	4
1.8. Tanımlar.....	4
1.9. Kısaltmalar.....	5
BÖLÜM II	
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Eğitimde Ölçme.....	6
2.2. Ölçek Türleri.....	8
2.2.1. Sınıflama Ölçekleri.....	8
2.2.2. Sıralama Ölçekleri.....	8
2.2.3. Aralıklı Ölçekler.....	9
2.2.4. Oranlı Ölçekler.....	9
2.3. Ölçmede Geçerlik, Güvenirlik ve Kullanışlılık.....	9
2.3.1. Geçerlik.....	10
2.3.2. Güvenirlik.....	10
2.3.3. Kullanışlılık.....	10
2.4. Performans.....	10
2.5. Performansın Ölçülmesi.....	11
2.6. Performans Ölçme Araçları.....	12
2.7. Performans Ölçütlerinin Saptanması.....	13
2.8. Müzik Eğitiminde Performans.....	14
2.9. Müziksel Davranış ve Boyutları.....	16
2.10. Performans Olarak Müziksel Okuma (Solfej) ve Ölçülmesi.....	17
2.11. İlgili Araştırmalar.....	22

BÖLÜM III

YÖNTEM.....	27
3.1. Araştırmanın Modeli ve Deseni.....	27
3.2. Çalışma Gurubu.....	28
3.3. Veri Toplama Araçları.....	31
3.4. Verilerin Analizi.....	34
3.4.1. Güvenirlik.....	34
3.4.2. Geçerlik.....	35
3.4.3. Kullanışlılık.....	35

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM.....	37
4.1. 1. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	37
4.1.1. İç Tutarlılık.....	37
4.1.2. Toplam Puanlar Arası Tutarlılık.....	38
4.1.3. Test-Tekrar Test.....	39
4.1.4. Duyarlılık	40
4.2. 2. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	41
4.2.1. Kapsam Geçerliği.....	41
4.2.2. Yapı Geçerliği.....	41
4.2.3. Madde Geçerliği.....	43
4.3. 3. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar.....	44

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	47
5.1. Sonuçlar.....	47
5.1.1. 1. Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	47
5.1.1. 2. Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	48
5.1.1. 3. Alt Probleme Yönelik Sonuçlar.....	48
5.2. Öneriler.....	49

KAYNAKLAR.....	51
----------------	----

EKLER.....	56
EK 1. Hedef Davranışların Katsayılarının Belirlenmesi İçin Öğretim Elemanlarına Uygulanan Anket.....	57
EK 2. Müziksel Okuma Performans Testinin Kullanışlılığının Belirlenmesi İçin Öğretim Elemanlarına Uygulanan Anket.....	61
EK 3. Birinci Uygulamada Kullanılan Katsaysız Ölçme Aracı.....	65
EK 4. İkinci Uygulamada Kullanılan Katsayılı Ölçme Aracı.....	67
EK 5. Müzik Öğretmenliği ABD Çizelgesel Programı.....	69
ÖZGEÇMİŞ.....	71

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
1. Ankete katılan öğretim elemanlarının görev yaptığı kurumlar.....	28
2. Ankete katılan öğretim elemanlarının demografik bilgileri.....	29
3. İlk uygulamaya katılan öğretim elemanı ve öğrenci sayıları.....	30
4. İkinci uygulamaya katılan üniversitelerdeki öğretim elemanı ve öğrenci sayıları.....	30
5. Ankete katılan öğretim elemanlarının demografik bilgileri.....	30
6. Hedef davranışların sıra ortalaması değerleri.....	32
7. Hedef davranışlara verilen katsayılar.....	33
8. Her bir madde için puanlayıcılar arası Kappa Katsayıları.....	37
9. Toplam puanlar üzerinden puanlayıcılar arası çarpıklık.....	38
10. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları.....	39
11. Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı.....	39
12. Ön uygulama ve son uygulama arası korelasyon katsayısı.....	40
13. Ölçme aracı kullanılarak verilen puanlar ve ölçme aracı kullanılmadan verilen puanlar arası ilişkili örneklem t testi sonuçları.....	40
14. Görüşleri alınan alan uzmanlarının demografik bilgileri.....	41
15. Temel bileşenler analizi sonuçları.....	42
16. Müziksel okuma performansına göre belirlenen %27'lik alt ve üst gruplar arası her bir hedef davranış için İlişkisiz Örneklem t-Testi sonuçları.....	43
17. Ölçme aracı kullanılarak ve ölçme aracı kullanılmadan verilen puanlar arasındaki korelasyon katsayıları.....	44
18. Ölçme aracının kullanılabilirliğine yönelik uygulanan anket sonuçları.....	45

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
1. Katsayıları Belirlenmiş Ölçme Aracı.....	33

BÖLÜM I

Giriş

1.1. Problem Durumu

Özçelik'e (2010) göre, bilimsel çalışmalarda ölçmeye başvurulmasının başlıca nedenleri arasında, doğadaki varlık veya olayların çeşitli özelliklerini belirleme ve buradan elde edilecek sonuçlara dayanarak bu varlık veya olaylardan daha etkili ve verimli bir biçimde yararlanma amacı vardır. Gerçeği belirlemek için eğitimde, gerçekleştirilmesi beklenen davranış değişikliklerinin gerçekleşmiş olup olmadığının ve bunların gerçekleşme derecelerinin gerçeğe uygun bir biçimde ortaya konmasına çalışılmaktadır.

Modern bilimin gelişmesine paralel olarak eğitimde ölçme ve değerlendirmenin önemi daha iyi kavranmaya başlamıştır. Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde öznel yargılardan uzaklaşmak için, geçerliği ve güvenilirliği yüksek ölçme araçlarının geliştirilmesi ve uygulanması, daha sağlıklı öğrenme-öğretme ortamları oluşturmaktadır.

Geliştirilen ölçme araçları, ölçülecek davranışın duyuşsal, bilişsel ya da devinişsel olmasına göre farklılıklar göstermektedir. Sönmez'e (2001) göre devinişsel alan, öğrenci becerilerinin kodlandığı alandır. Bu alan bilişsel ve duyuşsal alanla iç içedir. Devinişsel alanla ilgili öğrenilmiş davranışlar ya ürün, ya süreç, ya da hem ürün hem süreç açısından değerlendirilmelidir. Bundan dolayı ürün ya da sürecin tam ve doğru olarak ölçülebilmesi için ne kadar davranış gerekiyorsa, tümü belirlenmeli ve uygun sinama durumları düzenlenmelidir.

Devinişsel davranışların başarı düzeyinin ölçülmesi, öznel yargıların, ölçme değerlendirme işlemine çok kolay etki edebileceği bir süreçtir. Öğrencinin derse karşı olan tutumu, kişisel özellikleri, öğretmenin ölçme anındaki psikolojik ve fiziksel durumu vb. etkenler ölçme ortamını olumlu ya da olumsuz olarak etkileyebilmektedir.

Müzik eğitiminde, öğrencinin kazanması beklenen davranış değişiklikleri de bilişsel, duyuşsal ve devinişsel davranışlar olarak sınıflandırılmaktadır. Müzik eserlerini çalgı veya vokal ile seslendirme gibi müziğin temelini oluşturan devinişsel davranışların

sergilenmesi müziksel performansı oluşturur. Müziksel performansın sergilenmesinde, devinişsel davranışların gerçekleşme düzeyini belirlemek için oluşturulan sinama ortamlarının, geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış yazılı bir ölçme aracı kullanılmadan yapılması durumunda öznel yargılardan arınması beklenemez.

Müziğin soyut bir kavram olması ve somutlaştırılmasının güçlüğü nedeniyle, müzik eğitiminde ölçme ve değerlendirme uzun zamandır süregelen bir problem olmuştur. Bu nedenle müziksel becerilerin belli boyutlarının saptanabilmesinde standardize edilmiş testler gerekmektedir (Atak Yayla, 2008)

Yazılı bir ölçme aracının kullanılmaması, performansı hakkında geri bildirim almak isteyen öğrencinin bu konuda eksik bilgilendirilerek, gelişimi ile ilgili sağlıklı bilgi edinemesine sebep olacaktır. Ayrıca uzun vadede düşünöldüğünde öğretim sürecinin de gelişen-gelişmeyen, işleyen-işlemeyen yanları saptanamayacaktır (Dalkıran, 2006).

Müziksel performansın bir boyutu da “müziksel okuma” dır. Müziksel okuma, Eğitim Faköltelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında uygulanan öğretim programında, altı yarıyıl boyunca Müziksel İşitme Okuma Yazma (MİOY) dersinin bir boyutu olarak sürdürölmektedir.

Yapılan literatür taramasında müzik eğitiminin çalgı ve vokal gibi bazı boyutlarında güvenilirliği ve geçerliği sağlanmış ölçme araçlarının geliştirilmiş olduğu ancak müziksel okuma boyutunda herhangi bir ölçme aracının geliştirilmediği saptanmıştır.

Bu araştırmada, Eğitim Faköltelerine bağlı Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY dersinin müziksel okuma boyutunun ölçölmesinde kullanılabilecek bir performans testi tasarlanmış ve tasarlanan testin güvenilirliği, geçerliği ve kullanılabilirliği sınanmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Eğitim Faköltelerine bağlı Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY dersinin müziksel okuma (solfej) boyutuna ilişkin geliştirilecek olan müziksel okuma performans testi güvenilir, geçerli ve kullanışlı mıdır?” şeklinde ortaya konulmuştur.

1.3. Alt Problemler

1. Araştırma kapsamında geliştirilen performans testi güvenilir midir?
2. Araştırma kapsamında geliştirilen performans testi geçerli midir?
3. Araştırma kapsamında geliştirilen performans testi kullanışlı mıdır?

1.4. Amaç

Araştırmanın amacı, Eğitim Fakltelerine bağlı Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY dersinin müziksel okuma (solfej) boyutunda eğitim-ğretimi olumlu yönde etkileyecek güvenilir, geçerli ve kullanışlı bir performans testi geliştirmektir.

1.5. nem

Araştırma sonucunda elde edilen performans testinin, MİOY dersinin müziksel okuma sınavlarında, daha nesnel ve daha sağlıklı lme ortamları hazırlaması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, geliştirilen performans testinin kullanılmasının, öğrenme-öğretme sürecindeki olumsuzlukların daha kolay saptanmasını sağlayacağı ve bu yolla öğretmenlere zaman kazandıracadığı düşünülmektedir.

Yazılı bir lme aracı ile değerlendirme sonuçları kayıt altına alınacağından, değerlendirme sonucunda öğrencilere verilecek geri bildirimlerin daha somut olması sağlanacaktır. Bu şekilde ğrenci hangi beceriyi ne düzeyde başardığını net bir şekilde kavrayarak, çalışmalarını eksik olduğu becerilere yoğunlaştırabilecek ve bu yolla başarı düzeyini artıracaktır.

Ayrıca geliştirilen performans testinin kullanılmasının, sınavlarda ğretim elemanlarına zaman kazandırması, değerlendirme sonuçlarının kayıt altına alınması ve bu şekilde somutlaştırılması bakımından yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

1.6. Sayılılar

1. Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY dersinin müziksel okuma boyutunda belirli bir performans ölçümü yapılmaktadır.
2. Çalışma grubunda yer alan ve anketlere katılan MİOY dersi öğretim elemanları gerçek görüşlerini yansıtmaktadır.
3. Performans ölçümü, oluşturulan ölçme aracı ile daha geçerli, güvenilir ve sistematik hale getirilebilir.

1.7. Sınırlılıklar

1. Araştırma, Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dalları ile sınırlıdır.
2. Araştırma, Eğitim Fakültelerine bağlı Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarındaki MİOY dersini yürüten öğretim elemanları ve bu dersi alan öğrencilerle sınırlıdır.
3. Araştırma 2011-2012 eğitim-öğretim yıllarında yapılacak olan ölçümler ve bu ölçümlerin analizi ile sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Müziksel Performans: Hangi düzeyde, hangi konumda, kimlere dönük olursa olsun, müzik eğitiminde kazandırılması amaçlanan davranışların büyük bir bölümü müzik yapmayı vurgular. Nitekim çalgı çalma, şarkı (ezgi) söyleme, müzik eserlerini okuma, müzik yazma, müzik yaratma, müzik toplulukları yönetme vb. davranışlar müzik yapmayı vurgulayan tipik örneklerdir (Uçan, 1997, s. 94). Müzik yapmayı vurgulayan ve müzik eğitimi sürecinde öğrenciye kazandırılması düşünülen devinişsel hedeflerin tümü müziksel performans olarak adlandırılmaktadır.

Müziksel Okuma (Solfej): Bir müzik yazısının, başka bir deyişle müziğin harfleri olarak nitelendirilebilecek notaların ad, yükseklik, süre, hız, gürlük ve ayırtılılarıyla (nüans) seslendirilmesine müziksel okuma (solfej) denir. Müziksel okuma, okumanın özelliğine göre farklı biçimlerde (ritimsel okuma, deşifre okuma, tonal ya da makamsal okuma vb.) yapılabilir (Özgür ve Aydoğan, 2004).

Dereceleme Ölçeği: Performansın mükemmelliğini belirlemeye yarayan ölçme araçlarıdır. Dereceleme ölçeğindeki kategoriler rakamla, betimleyici ifadelerle ya da bunların ikisi birden kullanılarak belirtilebilir (Tekin, 2010).

Rubric: Öğrencilerin çalışmalarını ya da ürünlerini analiz etmek için öğretmen tarafından ya da diğer bir değerlendirici rehberliğinde geliştirilmiş, tanımlanmış bir puan tasarımı olarak tanımlanan rubric, performansa dayalı durum belirlemede, beklenen performansın sınırlarını belirleyip bir referans sunan, puanlama için bir anahtar işlevi gören, çalışmada ya da üründe sergilenen performansı güçlüden zayıfa/ iyiden kötüye doğru dereceleyen bir ölçüt takımındır (Aslanoğlu, 2003'ten aktaran Dalkıran, 2006).

Performans Testi: Performans testi, aşağı yukarı sözel olmayan test ile eş anlamlı olarak kullanılır. Bu tür testlerin anlaşılmasında ve cevaplandırılmasında sözel gücün pek yeri yoktur. Performans testleri, öğrencilerin gerçek iş icraatlarını doğrudan ölçmek için özgül olarak düzenlenen testlerdir (Tekin, 2010).

1.9. Kısaltmalar

ABD: Anabilim Dalı

MİOY: Müziksel İşitme Okuma Yazma

MOPT: Müziksel Okuma Performans Testi

BÖLÜM II

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

2.1. Eğitimde Ölçme

Ölçme gerek günlük yaşayışımızda gerekse bilimsel çalışmalarda önemli bir yer tutmaktadır. Bir bilim dalındaki bilimsel çalışmalar ve bunların uygulamaya konulması, o bilim dalına özgü ölçme araç ve yöntemlerinin bulunmasıyla hızlanmıştır. Ölçme, bilim için o kadar önemli hale gelmiştir ki, çeşitli bilim dalları için ölçme teorileri geliştirilmiştir (Baykul, 2000).

Ölçmenin en genel tanımı, geçerli görgül yollarla test edilebilecek kurallar çerçevesinde nesnelere belirli özelliklere sahip oluş derecelerine göre sayılar ve semboller vermektir (Magnusson, 1967'den aktaran Kan, 2009).

Ölçmek, genellikle bir niteliği incelemek veya sayısal ifadelerle belirtmek anlamında kullanılmaktadır. Bir niteliğin büyük, çok, fena, pekiyi gibi sıfatlarla belirlenmesi, sayılarla ifade edilmesinden daha az kesinlik taşımaktadır. Sayılarla anlamın kesinliği, çoğu halde, ifadenin prestijini artırmaktadır (Tarman, 2006).

Eğitimde ölçme kavramı, öğrencilerin sergilediği bazı davranışların başarı düzeylerinin saptanması için kullanılır ve öğrenilmiş davranışların düzeyini ve gösterilen gelişimi tanımlar (Atak Yayla, 2008).

Güler'e (2008) göre ölçme bir sonucun yorumu değildir. Eğer bir süreç ölçülecekse ön planda nitel bir kaygının güdülmesi gerekir. Bu hem süreçteki tutarlılığı verir hem de ölçme güvenilirliğini sağlayabilir.

Ölçme, eğitimin kontrol mekanizmasıdır. Ölçme olmadan değerlendirme yapılamaz. Değerlendirme olmadan da geribildirim (dönüt) verilemez. Geribildirimsiz sonuçlar hakkında istenilen bilgi edinilemez. Sonuçlar hakkında istenilen bilgi elde edilemediğinde de öğrenmede-öğretmede sistematik gelişme sağlanamaz. Eğitimde ölçme ve değerlendirme doğru yapılırsa öğrenme başarısı artacaktır, çünkü ölçme değerlendirme, öğretmede öğretmene, öğrenmede öğrenciye yardımcı olacaktır (Dalkıran, 2008, s. 2).

Ölçme ve değerlendirmenin amacı öğretmenlere, öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkların anlaşılmasında yardımcı olacak bir yönerge geliştirmektir. Öğretmen objektif olmayan bir ölçme ile yalnızca öğrencinin başarısı ya da yeteneği hakkında tahminde bulunabilir (Cangro, 1995).

Eğitim s¼reci içinde ¼lme ve değerlendirme ile hedef davranışların hangilerinin gerçekleştirildiğini, gerçekleştirilemeyen davranışların neler olduğunu, hangi konuların yeterince ¼ęrenildięini, hangilerinde eksikliklerin olduğunu ve bu eksikliklerin neler olduğunu saptamanın m¼mk¼n olduğu bilinmektedir. (evik, T; evik, C. ve Uluman, 2008).

¼lme ve değerlendirmede, ¼ęretmenin amaçlarını ¼ęrenciye bildirme, eğitim-¼ęretim etkinliğinde ¼ęrenci istekliliğini artırma, doğru ¼ęrenci alışkanlıklarını cesaretlendirme ve ¼ęrencinin g¼¼ ve zayıf y¼nlerini belirleyerek etkin geri bildirimler sağlama konusunda ¼nemli işlevlere sahiptir (Mehrens & Lehmann, 1991, akt. Dalkıran, 2008).

Eğitimde ¼lümenin ¼nemi, eğitimin teorik bir bilim olma gayretleri yanında pratik kararlarda değer yargılarına dayanarak sağlanmasından gelir. Eğitimde ¼lme gayretleri ilerledikçe, duyarlı ¼lme araçları ve metotları geliştirildikçe, bir çok eğitim kararı, kişisel kanılardan ziyade tarafsız ¼lmelere dayanmaya başlamıştır (Turgut, 1997, akt. Tarman, 2006).

Yetenek, başarı, tutum, sosyal evre gibi eğitimde ¼lme konusu olan değişkenlerin çoğu psikoloji ve sosyolojinin konusu olan veya onlarla yakından ilişkileri olan değişkenlerdir. Bu nedenle eğitimdeki değişkenlerin de, sosyal bilimlerin diğer dallarında olduğu gibi, operasyonel olarak tanımlanmasında g¼¼k çekilmektedir. Bu değişkenler ¼zerinden yapılan ¼l¼mlerde genellikle g¼venirlięi d¼ř¼k ¼lme sonuçları elde edilmektedir. G¼n¼m¼zde bu gibi ¼l¼mlerin geçerliği ve g¼venirlięini artırıcı çalışmalar s¼rd¼r¼lmektedir (Baykul, 2000).

Nitelikli eğitimin en ¼nemli ¼zelliklerinden biri sağlıklı ¼lme ve değerlendirme s¼recidir. G¼venilir ve geçerli bir ¼lek kullanmaksızın geleneksel y¼ntemlerle yapılan ¼lme ve değerlendirmeler nesnellikten çok ¼znel sonuçlar sergilemektedir. Bunun yanında ¼ęretim s¼reci içinde bu çeşit değerlendirmeler bazı ¼ęretim elemanlarının kendi ¼ęrencilerini ¼znel olarak değerlendirmelerine neden olabilmektedir (Atak Yayla, 2004).

İnsanın sergilediği b¼t¼n davranışlar ¼l¼lebilir niteliklere sahiptir. Yalnız, ¼l¼lmesi hedef alınan davranışların ¼zelliklerinin bilinmesi, bu ¼zelliklere uygun ¼lme araç veya araçlarının kullanılması ¼lümenin amacına uygun bir şekilde gerçekleşmesinde ¼nemli bir etkidir.

2.2. Ölçek Türleri

Ölçme işleminin genellikle bir niteliği incelemek veya sayısal ifadelerle belirtmek anlamında kullanıldığı yukarıda belirtilmişti. Ölçmenin, yapısına ve içeriğine göre çeşitlere ayrıldığı gibi ölçme araçları da yapılan ölçümü ifade etmesi bakımından çeşitlere ayrılır.

Ölçme uygulamaları sonucunda elde edilen sayısal değerler dikkate alındığında bunların her zaman aynı anlama gelmediği görülmektedir. Dolayısıyla aynı anlama gelmeyen sayısal değerlerin tamamı üzerinde aynı matematiksel ve istatistiksel işlemlerin yapılması mümkün görünmemektedir. Elde edilen ölçme sonuçları üzerinde yapılabilecek matematiksel ve istatistiksel işlemler ölçme sonuçlarının hangi ölçek türüyle elde edildiğiyle yakından ilişkilidir (Bahar; Nartgün; Durmuş ve Bıçak, 2006, s.6).

Ölçekler, sınıflama ölçekleri, sıralama ölçekleri, aralıklı ölçekler ve oranlı ölçekler olmak üzere dörde ayrılmaktadır.

2.2.1. Sınıflama Ölçekleri

Sınıflama (nominal) ölçeklerine kategorileme, gruplama ölçekleri adı da verilmektedir. Bunlar, nesnelere sınıf ya da kategorilere ayırarak, her bir sınıfı sayısal bir değerle ifade etme işlemidir. Bu ölçeklerde sıfır noktası yoktur ve her bir sınıfın X eksenindeki yeri seçkisizdir. Buna dayanarak, sınıflama ölçeklerinin az-çok boyutunda değerlendirilmesinin mümkün olmadığı ortaya çıkar (Hovardaoğlu, 2000, s. 56).

Sınıflama ölçeğindeki ölçme işlemlerinde objeleri numaralama işlemi yapıldı ise, bu ölçekteki verilere herhangi bir işlem uygulanamaz. Yapılan işlemin gruplama olması halinde gruptaki eleman sayıları (frekans) ve mod bulma işlemleri yapılabilir (Baykul, 2000).

2.2.2. Sıralama Ölçekleri

Sıralama (ordinal) ölçekleri, nesnelere, belirli bir özelliğe sahip olma derecesi yönünden sıraya koymak anlamına gelmektedir. Bu sıralama sayısal değerlerle gösterilebilir. Bu ölçeklerde sıfır noktası olmadığından sıralamadaki ilk basamağın orijinden uzaklığı ile ikinci basamağın, bir numaralı basamaktan uzaklığı eşit olmayabilir. İlk noktanın X eksenindeki yeri keyfi olarak bu biçimde belirlendikten sonra diğer noktaların X eksenindeki yerleri saptanık hale gelmektedir. Bu nedenle, sıraların X eksenindeki yerleri bağıl yani keyfi kabul edilebilir (Hovardaoğlu, 2000, s. 56).

Sıralama ölçeğindeki ölçme sonuçları sıralama bağıntısı sağladığından bu verilere büyük, büyük eşit, küçük ve küçük eşit olma yönlerinden karşılaştırmalar yapılabilir; elde edilen sıra sayıları, tanım kümesinde de anlamını korur. Ancak bu ölçekteki verilerin miktar göstermediği dikkate alınmalıdır. Miktar göstermeyen verilerle azlık-çokluk karşılaştırmaları yapılamaz (Baykul, 2000).

2.2.3. Aralıklı Ölçekler

Aralıklı (interval) ölçekler, bir özelliğe sahip olma miktarını belirten ölçeklerdir. Aralıklı ölçeklerin en önemli özelliği, belirli bir tanımı dikkate alan bir sıfır noktalarının bulunmasıdır. Bu sıfır noktasına göre diğer birimler eksen üzerinde eşit adımlar halinde değişir. Ancak sıfır noktası ölçülen özelliğin yokluğu anlamına gelmediğinden, bir birimi diğerinin misli ya da katı biçiminde ifade etmek yanıltıcıdır (Hovardaoğlu, 2000, s. 57).

Sosyal bilimler alanındaki ölçmelerde çoğu zaman aralık ölçeğinde ölçme yapma amaçlanır. Bunu her zaman gerçekleşmesi mümkün değildir. Mümkün olmayan bazı hallerde, daha alt düzeydeki (sıralama ve sınıflama ölçeğindeki) verilerden bazı sayıtlar ve ölçekleme teknikleri yardımıyla aralık ölçeğinde sayılabilecek veriler elde edilebilir (Baykul, 2000).

2.2.4. Oranlı Ölçekler

Oranlı (Ratio) ölçeklerin en önemli özelliği gerçek bir sıfır noktalarının olmasıdır. Bu sıfır noktası, ölçülen niteliğin yokluğu anlamına gelmektedir. Bu ölçeklerin sıfır noktası saptanık olduğundan her birimin X eksenindeki yeri de saptanıktır ve birimler, birbirinin misli olarak gösterilebilir (Hovardaoğlu, 2000, s. 58).

Oranlı ölçeklerdeki ölçme sonuçlarıyla oransal karşılaştırmalar yapılabilir; ölçme sonuçlarına dört işlem ve bu işlemlere dayalı her türlü istatistiksel işlemler uygulanabilir. Ne yazık ki eğitim ve psikolojide oran ölçeğinde ölçme sonuçları elde etmek henüz pek mümkün olamamaktadır (Baykul, 2000).

2.3. Ölçmede Geçerlik, Güvenirlik ve Kullanışlılık

Bir ölçme aracının ya da yönteminin kullanılış amacına ne derecede uygun olduğunu belirleyen bir çok öge vardır. Bu ögeler aracın ya da yöntemin kendi niteliklerinden kaynaklanabileceği gibi, uygulama koşullarından ya da ölçme yapan kişilerin niteliklerinden de kaynaklanabilmektedir. Ölçme araç ve yöntemlerinin nitelikleri geçerlik, güvenirlik ve kullanılışlılık olarak üç grupta incelenmektedir (Tarman, 2006).

2.3.1. Geçerlik

Geçerlik, testin bireyin ölçülmek istenen özelliğini diğer özelliklerle karıştırmadan ne derece doğru ölçtüğüyle ilgilidir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2009, s.115).

Geçerlik çalışmalarının temel sorunu, ölçütleri belirlemek ve ölçeğin, bu ölçütlere uygunluğunu araştırmaktır. Bu durumda, geçerliği belirlemek için bir değil bir kaç değişik tekniğin kullanılması gerekmektedir. Bir ölçek için ideal olanı, geçerliği saptamak için kullanılan bütün teknikler yönünden, ölçeğin yüksek bir geçerliğe sahip olmasıdır. Ancak uygulamada bu çoğu kez mümkün olmamaktadır. Bu gibi mümkün olmayan durumlarda herhangi bir teknikle geçerliğin saptanması yeterli kabul edilebilmektedir (Hovardaoğlu, 2000, s. 91).

2.3.2. Güvenirlik

Güvenirlik, bir ölçme aracının ve dolayısıyla da ölçme sonuçlarının hatalardan arınıklık derecesi olarak tanımlanabilir (Bahar ve diğerleri, 2006). Başka bir deyişle güvenilirlik, ölçümün farklı zaman ve mekanlarda farklı kişilerle tekrarlandığında aynı sonuçları vermesidir (Ruiz-Primo & Shavelson, 1996; Johnson, Penny & Gordon, 2009).

Test güvenilirdir sözü veya testin güvenilirliği ifadesi, eğitim, psikoloji vb. alanların ölçümlerinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak bu iki anlatım biçimi de doğru değildir. Çünkü güvenilirlik testlerin ölçümlerinin bir özelliğidir (Caruso, 2000, akt. Bademci, 2004).

2.3.3. Kullanışlılık

Kullanışlılık bir ölçme aracının geliştirilmesi, uygulanması, puanlanması, yorumlanması vb. bakımlardan ekonomik oluşuyla ilgilidir. Ancak, güvenilir ve geçerli olmadığı halde kullanışlı olan bir aracın kullanılmasıyla elde edilen ölçme sonuçlarının hiçbir işe yaramayacağı açıktır. Kullanışlılık, güvenilirlik ve geçerlik sağlandıktan sonra düşünülmesi gereken bir yapısal niteliktir (Bahar ve diğerleri, 2006, s.19).

2.4. Performans

Performans kelimesi başarmak ve gerçekleştirmek kelimelerinden türemiştir. Performans yapmak dediğimiz zaman, bir görevi veya süreci yürütmeye ve sona erdirmeye çalışırız. Bilgimiz ve yeteneğimize dayalı olan performanslarımız, belirli

hedeflere göre, ölçülmek istenen içeriğe göre ve bilgi düzeyimize göre ölçülebilir (Wiggins, 1993).

Literatüre bakıldığında “performans”ın çeşitli tanımları yapılmıştır. Pugh’a (1991) göre performans, görev çerçevesinde önceden belirlenen ölçütleri karşılayacak biçimde görevin yerine getirilmesi ve amacın gerçekleştirilmesi yönünde ortaya konan mal, hizmet ya da düşüncedir (Helvacı, 2002). Johnson, Penny ve Gordon (2009) ise performansı, özel yöntemlerle çevre şartlarını geliştirmeyi amaçlayan bir davranışlar dizisi olarak tanımlamaktadır.

Bir başka anlamıyla performans, genel anlamda amaçlı ve planlanmış birçok etkinlik sonucunda elde edilen nitel veya nicel olarak belirtilen bir kavramdır (Williams, 1998, akt. Yılmaz ve Ünsar, 2007).

Eğitim literatürüne bakıldığında ise performans, psiko-motor beceriler olarak da belirtilmektedir. Bu terimle, oldukça karmaşık davranışlar zincirinden oluşan ve psiko-motor yönü ağır basan beceriler (piyano çalmak, spor yapmak, mikroskop kullanmak vb.) ifade edilmektedir (Turgut ve Baykul, 2010).

Kelime anlamı olarak ise performans “başarım” anlamına gelmektedir. Uçan’a (1997) göre performans, eğitim boyutu ile özellikle sanat eğitimi ve teknik eğitim alanlarında önem kazanmaktadır.

Eğitimin diğer boyutlarında olduğu gibi performans eğitimi boyutunda da öğrencilere kazandırılmak istenen davranışların kazandırılıp kazandırılmadığı ya da yapılmak istenen davranış değişikliklerinin oluşup oluşmadığını anlamak için öğrenciler ölçme-değerlendirmeye tabi tutulur. Eğitimin önemli bir boyutu olan ölçme ve değerlendirme, öğrencinin gelişimine büyük katkı sağlamaktadır (Dalkıran, 2006).

2.5. Performansın Ölçülmesi

Performans ölçme ile genel olarak, kişinin, kurumun ya da grubun herhangi bir konudaki etkinliğini bir takım özelliklere göre analiz etmeye ve başarı düzeyini belirlemeye yönelik çalışmalar kastedilmektedir (Ersen, 1997, akt. Yelboğa,2007).

Bilimsel bir bakış açısıyla performans ölçme, performansı oluşturan hedef davranışlar, sınav performansı odaklı davranış beklentileri ve performansın notlandırılması için sistematik bir yaklaşım olarak üç öğeden oluşan bir sistemdir (Ruiz-Primo & Shavelson, 1996). Bu üç öğe olmadan performans değerlendirme tanımlanamaz.

Performans değerlendirme öğretim programlarındaki kazanımların edinim düzeyini belirlemektedir (Bahar ve diğerleri, 2006). Böyle bir değerlendirme eğitimciye, öğretim sürecinin aksayan yönlerinin saptanması ve aksaklıklara ilişkin çözümler üretilmesi bakımından kolaylık sağlamaktadır.

Alpagut'a (2004) göre eğitim sürecinde her dönem için geliştirilmesi gereken hedef davranışlar ile buna uygun teknik çalışmaların belirlenmesi ve bu özelliklere uygun dönemlere göre değerlendirme ölçeklerinin oluşturulması önem kazanmaktadır.

Eğitim sürecinde kazandırılması hedeflenen davranışların bazıları bilginin performansa dönüştürülmesine yöneliktir. Böyle davranışları başarı testi ile ölçmek mümkün değildir. Bu davranışların başarı düzeyinin ölçümü ancak performans testleri ile yapılabilmektedir.

2.6. Performans Ölçme Araçları

Ölçmenin bir bilim dalına yaptığı katkı, ölçme aracının duyarlılığı ile artmaktadır. Ölçme araçlarının istendik özelliklerinden en önemlisi güvenilirlik ve geçerliktir. Test geliştiriciler daima güvenilirliği ve geçerliği yüksek testler için çalışmışlardır (Başer, 1996, s. 1).

Yüksek düzeydeki öğrenme çıktılarının bir çoğu fiili performansa uygun görevlerle açıklanmaktadır. Bu performans görevleri sanat, müzik ya da mesleki ve endüstriyel eğitim gibi alanlarda çok net olarak ifade edilmektedir. Performans temelli ölçmenin yapılacağı her durumda belirlenmiş öğrenme çıktılarından oluşan ölçütlere ihtiyaç duyulmaktadır (Linn & Gronlund, 2008).

Eğitimde yapımı (performans) vurgulayan hedefler çoğu kez dolaylı biçimde ölçülmektedir. Bir işin nasıl yapılacağı hakkındaki sözel olarak verilen bilgi, o işin söylenildiği gibi yapılacağına bir kanıtı olarak kabul edilebilir. Ne var ki bu yaklaşım, elde edilen sonuçların geçerliği açısından büyük sakıncalar taşımaktadır. Bilme ile bildiğini uygulama arasında her zaman yüksek bir ilişki yoktur (Tekin, 2010, s. 221).

Performans, performans testleri ile ölçülmektedir. Performans ölçme testleri, sınavın hedef (ölçüt) davranışları ne ölçüde ortaya koyduğunu, başka bir deyişle sınavın, öğrenci davranışlarında hangi alanlara müdahale etmek istediğini yaklaşık olarak tespit etmeyi amaçlamaktadır (Dalkıran, 2008, s. 118).

Performans testlerinde sözel ifadeler herhangi bir şekilde puanlamaya tabi değildir. Öğrenciden, bir davranışı nasıl yapması gerektiğini anlatması yerine davranışı bizzat yapması istenir. Bu testlerde bir iş yapılırken ya işlem basamakları gözlenir ya da işlem sonucunda ürün gözlenerek ölçüm yapılır (İşman, 2001).

Performans ölçme araçları; eğitimde geri bildirim açık bir şekilde sağlanması, başka yollarla ölçülemeyen karışık öğrenme çıktıları ölçülebilmesi, süreci ve ürünü performans anında değerlendirmeye imkan sağlanması ve modern öğrenme teorileri tarafından önerilen yaklaşımlara uygun olması bakımından avantajlar sağlamaktadır. (Linn & Gronlund, 2008).

Wiggins'e (1993) göre, ölçme aracı ile yapılan ölçüm puanları bilgilerin puan olarak kodlanmış halidir. Geri bildirimler performans sergileyenlere, beklenen performans ve sergilenen performans arasındaki farkları gösterir ve eksikler hakkında doğrudan bilgi verir. Başka bir deyişle performansın hangi kriterlerle yapılacağı hakkında kılavuzluk eder.

Performans testlerinde kullanılan ölçme araçları; gözlenecek davranışın var olup olmadığını belirlemeye yarayan çeteleme araçları ve performansın mükemmelliğini belirlemeye yarayan dereceleme araçları olarak sınıflandırılmaktadır. Performansın başarısı daha çok bir iş için hiç yapılmadığı ve en mükemmel biçimde yapıldığı noktaları birleştiren çizginin herhangi bir yerindedir. Bu nedenle performansın başarı derecelerini belirlemek için dereceleme ölçekleri kullanılır (Dalkıran, 2006).

Dereceli puanlama anahtarları, öğrencilere yaptıkları çalışmaların hangi ölçütlere göre değerlendirileceğini ve performanslarının hangi düzeydeki puana denk geleceğini gösteren puanlama araçlarıdır. Bu sayede öğrenciler puanlama sonunda, buldukları başarı durumunu ve ulaşımları gereken başarı (yetkinlik) düzeyini görebilmektedirler (Kutlu, Doğan ve Karakaya, 2010, s. 51).

2.7. Performans Ölçütlerinin Saptanması

Performans ölçümü yapılırken geçerliği ve güvenilirliği sağlanmış ölçme araçlarının kullanılması, daha objektif sonuçlara ulaşılması bakımından önemlidir. Bu araçların oluşturulmasında ilk aşama, performansı daha küçük birimlere ayırarak, performansın genelini niteleyebilecek ölçütler belirlemektir.

Performans ölçütlerini belirlemede anahtar, performans veya ürünün içindeki unsurları ayrıntılı olarak saptamaktır. Bu unsurlar gözlenebilir ve ölçülebilir. Bu ölçütler belirgin, ayırt edilebilir ve açıkça ifade edilmiş olmalıdır. Açıkça ifade edilmiş performans ölçütleri diğer öğretmenler tarafından da kullanılabilir. Performans ölçmenin ve ürün değerlendirmenin değeri ve zenginliği ağırlıklı saptanan gözlenebilir ve değerlendirilebilir performans ölçütleri belirlemeye bağlıdır (Dalkıran, 2008, s. 8).

Performans testleri kullanılırken dikkat edilmesi gereken hususlar şunlardır:

- Performans ölçme girişiminde öğrencilerde bulunması istenen özellikler süreç ve ürün yönünden belirlenmelidir.
- Bu özellikler gözlemlendiğinde onların varlığına kanıt olabilecek gözlenebilir davranışlara çevrilmeli ve bu davranışlar açık bir şekilde listelenmelidir.
- Öğrencide, işin süreç yönüne ilişkin davranışları gözleyebilmek için uygun test durumları hazırlanmalıdır.
- Yaratılan test durumları içinde, öğrencide bulunması istenen davranışları öğrencinin gösterip göstermediğini ya da davranışın sıklığı ve mükemmellik derecesini saptamaya yarayacak bir ölçek hazırlanmalıdır (Tekin, 1996, akt. İşman, 2001, s. 13).

2.8. Müzik Eğitiminde Performans

Müzik, insanın yaşamının her döneminde iç içe olduğu bir olgudur. İşitme yeteneği kazanıldığı andan itibaren yaşama giren müzik, ana kucağında, beşikte, evde, sokakta, okulda, taşıtlarda, radyo-televizyonlarda, sinemalarda, tiyatrolarda, konser salonlarında, tören ve toplantılarda insanın yanı başında yer alır, onu kucaklar, sarar, etkiler. Fark edilmese bile yaşamın vazgeçilmez bir parçası, doğal bir unsurdur (Külah, 2007, s. 1).

Müziğin toplumsal hayattaki etkisinin bilincinde olan toplumlar, müzik eğitimi alanındaki çalışmalara çok önem vermektedir. Çünkü müzik, hem özgürlüğü hem disiplini ile uygar bir toplumun ne olabileceğini gösterir (Edman, 1977, akt. Akkuş, 2004).

Müzik eğitimi, sanat eğitiminin önemli uygulama alanlarından, yaygın eğitim (programsız öğrenme) ve örgün eğitim (programlı öğrenme) yoluyla yapılır ve bireyin; müzik yeteneğini geliştirmesini, müzik kültürü kazanmasını, müzikten yararlanabilmeyi öğrenmesini gerçekleştirmeyi amaçlar. Toplumsal yönden ise toplumda; ortak müzik kültürünün korunmasını, pekiştirilmesini, geliştirilmesini, çağdaş müzik kültürünün kazandırılmasını, ortak değerlerin müzik yoluyla güçlendirilmesini, demokrasi anlayışının müzik yoluyla geliştirilmesini hedefler (Küçüköncü, 2006, s.19).

Müziği eğitimle ilişkilendirdiğimizde onun, eğitim sürecinde mutlaka kullanılması gerektiğini, bireyin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel gelişiminde yadsınamaz bir zorunluluk olduğunu söyleyebiliriz. Müzik eğitiminin insanın çok yönlü gelişimindeki olumlu etkileri, eğitimin diğer disiplinlerine de katkı sağlamaktadır (Aksu, 2007).

Günümüzde hızla değişen çağa ayak uydurabilmek için özgür iradeye sahip, kendini rahatlıkla ifade edebilen, uyumlu, kendine güvenen, üretken, yenilikçi ve yaratıcı bireylerin yetiştirilmesi gerekmektedir. Bireyin kişisel ve sosyal gelişiminde önemli bir

payı olan müziğin, bu özellikte bireylerin yetiştirmesine katkı sağlayabilmesi ancak nitelikli bir eğitim ile mümkün olabilmektedir (Uçal Canakay, 2006).

Yalın ve özlü anlamıyla müzik eğitimi, bireye kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak (belirli bir biçimde) değiştirme ya da bireyin müziksel davranışında kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak belirli değişiklikler oluşturma, bireyin müziksel davranışını kendi yaşantısı yoluyla amaçlı olarak geliştirme sürecidir (Uçan, 1997, s.8).

Müzik eğitimi temelde, bir müziksel davranış kazandırma, bir müziksel davranış değiştirme, bir müziksel davranış geliştirme sürecidir. Bu süreçte daha çok, eğitim gören bireyin kendi müziksel yaşantısı temel alınır, bu temelden yola çıkılarak belirli amaçlar doğrultusunda planlı, düzenli ve yöntemli bir yol izlenir ve bu yolla belirli hedeflere erişilir. Müzik eğitimi yoluyla bireyin kendisi ve müziksel çevresi arasındaki iletişim ve etkileşimin daha sağlıklı, daha düzenli, daha etkili ve daha verimli olması beklenir (Uçan, 1997).

Atak Yayla'ya (2004) göre, müzik eğitiminde bireyin çalma ve söyleme alanında sergilediği davranışların tümü müziksel performans olarak adlandırılmaktadır. Çalma ve söyleme aşamaları bireyin psiko-motor becerilerini sergilediği bölümdür.

Müzik eğitiminde müziksel performans öncelikli olarak değerlendirilmeli ve ele alınmalıdır. Müziksel performans bireyin bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlardan geçmesiyle seslendirme, yorumlama ve besteleme gibi durumlarda daha belirginleşmektedir (Saraç ve Şeker, 2008).

Müziksel performans kavramı müzik eğitimi alanında büyük önem taşımaktadır. Müziğin kuramsal boyutuna ilişkin kazanılan bilgilerin performansa dönüştürülmemesi halinde kazanımlar, bilişsel düzeyden öteye geçmemekte ve hiç bir anlam ifade etmemektedir. Oysa ki müzik tüm boyutlarıyla birlikte var olan ve performans yoluyla aktarılabilen bir olgudur. Paylaşılabilen veya aktarılamayan bir müzik sadece kuramsal olarak var olmakta ve bilimsel ya da sanatsal anlamda bir değeri olmamaktadır.

2.9. Müziksel Davranış ve Boyutları

Müzik eğitimine baktığımızda her ne kadar karşımıza ağırlıklı olarak devinişsel davranışlar çıksa da, eğitimin diğer boyutlarında olduğu gibi müzik eğitiminde de tüm alanlar birbirinden kopuk değil, birbiriyle iç içe geçmiş durumdadır (Dalkıran, 2006).

Çırak'a (2007) göre, organizmanın kendisince hissedilebilen ve/veya dışardan gözlenilebilen tepki ve hareketlerinin tümüne davranış denir. Refleksler dışındaki tüm davranışlar hemen hemen öğrenilmiştir.

Yukardaki tanımdan yola çıkarak; organizmanın kendisince hissedilebilen ve/veya dışardan gözlenebilen müziksel tepki ve müziksel hareketlerin tümünü müziksel davranış olarak adlandırmak mümkündür. Bu davranışlar bilişsel, duyuşsal ve devinişsel düzeyde olabilir. Müziksel davranışların performansa yönelik olanları ise devinişsel davranışlardır. Devinişsel davranışların yaygın olarak kabul gören bir sınıflaması yapılmamıştır. Ancak Özçelik (2010, s. 83), aşağıdaki gibi bir sınıflama yapmıştır;

1. Algılama

- Duyuşsal uyarılma
- İşaret seçme (hangi işaretlerle ne yapılacağına karar verme)
- Çevirme (algıyı harekete bağlama)

2. Kurulma

- Zihinsel kurulma
- Bedensel kurulma
- Duygusal kurulma

3. Kılavuzla yapma

- Taklit
- Deneme (davranışa erişmeye çalışma)

4. Mekanizma (hareketle ilgili davranışları birlikte ve belli ölçüde uyum içinde yapma)

5. Karmaşık faaliyet (beceri haline getirme)

- Kararsızlığı giderme
- Otomatik icra (enerji ve zamandan ekonomi)

6. Duruma uyma (beceriye yeni gereklere cevap verir hale getirme)

7. Yaratma (yeni devinimsel beceriler veya ürünler ortaya koyma)

Müziksel davranış insan denen varlığın ayrılmaz ve önemli bir parçasıdır. İnsanları bireysel ya da topluca etkileme gücüne sahip olan müzik olgusunun kendine özgü bir davranış boyutu vardır. Müziksel davranış diye adlandırılan davranışlar dizisi oldukça çeşitli ve karmaşıktır. Müziksel performans (toplu ya da bireysel olarak şarkı söyleme, ya da bir çalgı çalma), müziksel okuma ve yazma, doğaçlama ya da besteleme, dinleme ya da müziği analiz etme gibi davranışların tümü müziksel davranışlardır (Tarkan, 2006, s.23).

Tarman (2002), Boyle ve Radocy'nin (1987), müziksel davranışları dört alanda sınıflandırdığını belirtmiştir:

1. Müziksel performans (çalma ya da şarkı söyleme)
2. Müziksel Okuma ve Yazma
3. Müziksel Dinleme (İşitme)
4. Müzik ile ilgili diğer bilişsel davranışlar

Kalyoncu (2004) ise, müziksel davranış alanlarını aşağıdaki gibi belirtmiştir;

1. Müziksel Yaratma: Deneme, doğaçlama, besteleme, düzenleme vb.
2. Müzik Yapma: Bireysel ve toplulukla çalma, söyleme vb.
3. Müziksel Dönüştürme: Müziği devinim, dans, pantomim, drama, resim, simgesel ve non-verbal anlatım vb. ifade biçimlerine dönüştürme.
4. Müzik Dinleme: Analitik, duygusal, birleştirici vb. dinleme, özümseme vb.
5. Müzik Üzerinde Düşünme: Analitik, eleştirel, betimsel vb. düşünme, tartışma, vb.
6. Müziği Anlama: Müziğin kuramını, yapısını, içeriğini, stilini, etkisini vb. anlama.

Bireylerin yetişme sürecinde müzikle ilgili davranışlar geliştirmek ve kazandırmak müzik eğitimi yoluyla olmaktadır. Müzik eğitimi ile onların devinimsel, bilişsel ve duyuşsal davranışlarında istendik yönde müziksel davranış değişikliği oluşturulmaya çalışılır. Kazandırılmaya çalışılan davranışlar, planlanmış ve programlanmış bir eğitim süreci ile mümkün olacaktır (Akbulut, 2006).

2.10. Performans Olarak Müziksel Okuma (Solfej) ve Ölçülmesi

Müziksel performansın boyutlarından birisi de müziksel okumadır. Müziksel okuma eğitimi ülkemizde 1924'ten bu yana müzik öğretmeni yetiştiren kurumlarda, öğretim programlarında Müzik Teorisi ya da Müziksel İşitme Okuma Yazma dersi adı altında yürütülen işitme eğitiminin bir boyutu olarak sürdürülmektedir.

Müziksel İşitme Okuma Yazma öğretimine ülkemizde ilk kez, Atatürk'ün "benim okulum" dediği Musiki Muallim Mektebi'nde "Musiki Kıraatı" adıyla yer vermeye başlanmış, bu ad 1937-1938'de "Kulak Terbiyesi" olarak değiştirilmiştir. Sonraları bu iki öge birbirine eklenerek "Kulak Eğitimi ve Solfej", günümüzde ise "Müziksel İşitme Okuma" ya da "Müziksel İşitme Okuma Yazma" olarak adlandırılmıştır (Özgür ve Aydoğan, 2004, s. 3).

Müziksel işitme bir müzisyenin ihtiyaç duyduğu temel beceridir. Müziksel işitme eğitimi, müziğin temel öğelerini kavramak ve gerçek anlamda bir enstrümanı çalabilmek ya da dinlediğimiz müziği anlayabilmek için en gerekli çalışmadır. İyi bir işitme becerisi çalma, söyleme, doğaçlama, besteleme gibi müziksel becerileri üst düzeyde tutarak müzikaliteyi oluşturur (Yayla, 2006).

Müziksel işitme, müziksel okuma ve müziksel yazma, müziksel işitme çatısı altında toplanan, birbirinden ayrıt edilemeyen ve iç içe geçmiş becerilerdir. Müziksel işitmenin ölçümü üzerinde çeşitli çalışmalar yapan Gordon (1989), müziksel işitme becerisini, birbiri ile hiyerarşik ve kümülatif bir ilişki içinde olduğunu belirttiği yedi aşamada açıklamıştır:

- 1) Bilinen ya da bilinmeyen müzikleri dinleme
- 2) Bilinen ya da bilinmeyen tonal kalıpların ve ritim kalıplarının notalarını okuma
- 3) Bilinen ya da bilinmeyen tonal kalıplara ve ritim kalıplarına sahip müziklerin notalarını dikte etme
- 4) Bilinen tonal kalıpları ve ritim kalıplarını nota yardımı olmadan hatırlama ve onları ses veya çalgı ile performansa dönüştürme
- 5) Bilinen tonal kalıpların ya da ritim kalıplarının notasını ezbere yazma
- 6) Yeni bir müzik eseri bestelerken ya da doğaçlama yaparken bilinen ya da bilinmeyen tonal kalıpları ve ritim kalıplarını kullanma ve bunu vokal ya da çalgı ile performansa dönüştürme
- 7) Bilinen ya da bilinmeyen tonal kalıpları ve ritim kalıplarını kullanarak yaratılan müziğin notalarını yazma

Müziksel okuma (Solfej), zihinde tonun, aralıkların hesaplanması pratiğidir. Düşüncede oluşan ve sesle ifade edilen solfej sırasında önce bir müzik eseri görülür, zihinde canlandırılır ve ardından sesli olarak okunur. Bu okuma eylemi nota ismi ya da bir vokal sesle olabilir (Özaltunoğlu, 2003, s. 2).

Başka bir tanımıyla müziksel okuma; "bir müzik yazısının, müziğin harfleri olarak nitelendirilebilecek notaların ad, yükseklik, süre (ritim), hız, gürlük ve ayırtılılarıyla seslendirilmesidir. Müziksel okuma, okumanın özelliğine göre farklı biçimlerde yapılabilir. Örneğin; bona (ritimsel okuma), deşifre okuma, tek ya da toplu okuma,

tek sesli ya da çok sesli okuma, eşlikli ya da eşiksiz okuma, farklı anahtarlarda okuma (sol, fa vb.), tonal ya da makamsal okuma, sesli ya da sessiz okuma vb.” (Özgür ve Aydoğan, 2004).

Tarihte, müziğin yazıya dökülmesine ihtiyaç duyulmasıyla birlikte solfej eğitime de ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Nota işaretlerinin icadının ve kullanımının gerekliliği müziğin kağıda aktarılabilme isteğiyle ortaya çıkmış; böylece nota isimleri ve tartım öğeleri müzik tarihindeki yerini almaya başlamıştır. Bu durum nota okumayı öğretmeyi ve bu amaçla belli sistemler geliştirmeyi beraberinde getirmiştir (Altunoğlu, 2003).

Altunoğlu'na göre (2003), solfej eğitimi müzik eğitiminin temelini oluşturmaktadır. Öğrencilerin iyi düzeyde solfej eğitimi almaları hem eğitim aşamalarında hem de mesleki yaşamlarında müziği doğru şekilde anlayıp aktarabilmelerini sağlamaları için gereklidir. Müzik yazısını okumak ve müzik yapmak arasındaki ilişki, okuma ve yazma arasındaki ilişkinin aynısıdır. Solfej eğitimi ile kazanılan bilgi ve beceriler diğer müzik alanlarındaki çalışmaları desteklemektedir.

İyi duyan bir kulak, notaları hızlı okuyan bir göz ve şaşmaz bir ritim duygusu müzik tekniğinin temelidir. Solfej kulağın, gözlerin ve reflekslerin gelişimini sağlar. Bu reflekslerin tümüne akıl tekniği denir. İlk zamanlardan başlayarak solfej eğitime önem vermek müziksel gelişim açısından faydalı olacaktır (Fenmen, 1997).

Bir kişinin müziksel becerisinin seviyesi genellikle müziksel sesleri ne kadar iyi işittiği ile ilgilidir. Ancak, müziksel becerinin tanımı hakkındaki görüşlerin çeşitliliği, bu becerilerin ölçülmesinde farklılıkları beraberinde getirmiştir (Göğüş 2008).

Müzik, bilim ve sanatın bileşkesidir. Ölçme-değerlendirme, bütün bilimlerde büyük önem taşımaktadır. Müzik, yapısında bilim ve sanatı iç içe bulundurduğu ve uygulamalı bir sanat eğitimi gerektirdiği için ilgili eğitim alanlarındaki ölçme-değerlendirme yöntem ve araçlarını da kendine özgü yapı ve niteliklerine uygun olarak bilinenden farklı kılmaktadır (Töreyin, 2000).

Müziksel performans uzun yıllardır müzik araştırmalarının odağında bulunmaktadır. Özellikle müziksel performansın ölçülmesi müzik eğitimcileri için temel ilgi alanı olmuştur. Müziksel konular ve müziksel performansla ilgili etmenlerin ölçümünde şeffaflığı sağlamak için bu alanda daha fazla araştırmaya ihtiyaç duyulmaktadır. (Russell, 2010).

Müziksel performansın süreç mi yoksa ürün mü olduğuna dair görüş ayrılıkları, müziksel performansın ölçümünde de farklı görüşlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Elliot ve Rao (1990), müziksel performansın bu iki kavramın birlikte kullanılmasıyla oluştuğunu açıklamıştır. Bu nedenle müziksel performansın ölçülmesi, süreç ve ürünün birlikte değerlendirilmesiyle daha sağlıklı olacaktır.

Araştırmacılar müziksel performansa yönelik ölçümlerin, yüksek derecede güvenilir ve geçerli ortamlarda yapılması gerektiğini belirterek güvenilirliği ve geçerliği yüksek olan rubric ve dereceleme ölçekleri geliştirmede başarı sağlamışlardır. Sınav komisyonlarının, müziksel performansını değerlendirmede bu ölçme araçlarını kullanarak yaptıkları ölçümler daha güvenilir sonuçlar vermektedir (Bergee, 2003).

Performans testleri ile ölçülen müziksel performansın niteliği gerçekleştirilebilirlik, ölçülebilirlik özellikleri daha iyi anlaşılakta; öğrencinin performansla ilgili öğrenme düzeyi, eksikliği ve öğretimin etkililik ve verimliliği, programın sağlamlığı hakkında daha geçerli ve güvenilir bilgiler elde edilmekte, öğrenci, öğretim, program ve öğretici daha nesnel değerlendirilebilmekte; değerlendirme sonuçları ışığında öğretim ve program daha etkili ve tutarlı hale getirilebilmektedir (Uçan, 1997, s. 104).

Saraç ve Şeker (2008), mesleki eğitim kurumlarında müziksel performans ölçmenin, bireyin müziksel performans kapsamına giren davranışlara sahip olup olmadığı, sahipse sahip oluş derecesini gözleyip gözlem sonuçlarını sembollerle belirtme işlemi olduğunu ifade etmişlerdir.

Müzik eğitiminde ölçme öteden beri gelen bir sorun olmuştur. Bu nedenle müziksel yeteneğin belli boyutlarını ölçmek üzere standartlaştırılmış ölçeklere ihtiyaç duyulmuştur. Günümüzdeki ölçme ve değerlendirme kavramıyla öğrencideki potansiyel başarıyı ortaya çıkartmak ve yükseltmek, müzik eğitimini daha bilimsel bir yapıya kavuşturmak amaç edinilmiştir (Atak Yayla, 2004).

Müzik eğitiminde içerik ve öğrenme düzeni arasındaki ilişki kazandırılacak davranışlar ve bu davranışların öğrenciler tarafından nasıl sergileneceğinin hedeflere eklenmesiyle başlar. Bu nedenle performans ve diğer hedefler ifade edilmeli ve derecelendirilmelidir. Ölçme veri toplama yöntemi, değerlendirme ise toplanan verilere göre karar verme sürecidir. Veriler mutlaka özenli bir şekilde açıklanmalı ve raporlanmalıdır. Bu raporlar öğrencilere, ailelere ve yöneticilere belirli müziksel ve teknik hedeflerin öğrenci tarafından ne kadar iyi yapıldığını gösterir (Dalkıran, 2008).

Eğitimin belli alan ve düzeylerinde belirli amaçlarla yapılan ölçme değerlendirme çalışmalarıyla elde edilen bilimsel bulgular ve sağlanan bilimsel bilgi birikimi ışığında ölçme alanında geliştirilen yeni yöntem, araç, gereç ve teknikler, zamanla eğitimin diğer alan ve düzeylerine de girerek yaygınlaşmaya başlamıştır. Bu gelişmelerin uzantısı olarak, bilimsel nitelikli performans testleri müzik eğitiminin hemen her tür ve düzeyinde, o arada özellikle mesleki müzik eğitiminde daha çok önem kazanmıştır (Uçan, 1997, s. 91).

Tarman'a (2006) göre müzik eğitiminde ölçme yapmak için sırasıyla önce hangi özelliklerin nicelendirileceği belirlenmeli, sonra nicelendirilecek özelliklerin yeterince yansıtılabileceği bir sayı ya da semboller sistemi seçilmeli daha sonra da gözlenen özelliklere bu sayı ya da sembollerin hangi kurallarla verileceği belirlenmelidir.

Atak Yayla (2004), müzik eğitiminde performans ölçümlerinin daha sağlıklı gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan ve müziksel performansın alt değişkenlerini içeren geçerliği ve güvenilirliği olan performans ölçeklerinin öğrenciye rehberlik edebilecek, öğretim elemanlarının bağımsız ve objektif olan ölçümler yapmalarını sağlayacağını belirtmiştir.

Töreyin (2000), müzik eğitiminin bütün alanlarında, öğrencilere kazandırılması hedeflenen davranışların ölçülebilmesi, o müziksel alan için geçerli, güvenilir ve kullanışlı ölçme yöntemlerinin oluşturulup kullanılmasına, bu da müziksel performansın önceden belirlenen ölçülebilir özelliklerinin açıkça ifade edilmesine bağlı olduğunu ve öteden beri uygulanmakta olan performans testlerinin geliştirilmesi için bu güne kadar önemli çalışmalar yapıldığını ve yapılmakta olduğunu belirtmiştir.

Ancak Yazar'a (2010) göre, müzik eğitiminde performans testlerinin kullanımı pek de yaygın değildir. Müzik eğitiminin de nitelik kazanmasıyla birlikte performans testlerinin kullanımı; öğrencinin gelişimini ve başarı düzeyini izlemek, hedef davranışların ne oranda gerçekleştiğini takip etmek, eğitimde kullanılan metotların eksikliklerini saptayabilmek açısından oldukça gereklidir.

Müzik eğitimi uygulamalarında nitelikli becerilerin ölçülmesinde performans testlerinin ayrı bir önemi vardır. Ölçme alanında geliştirilen yeni yöntemler, araç ve teknikler, modern eğitim alanında, bilimsel bilgi ve birikimin değerlendirilmesinde performans testlerinin kullanımını zorunlu kılmıştır (Saraç ve Şeker, 2008, s. 103) .

Günümüzde de bu alanda yapılan son çalışmalar göstermektedir ki, müzik eğitiminin her geçen gün geliştiği ve ölçmenin de eğitimin önemli bir boyutunu oluşturduğu bu süreçte daha güvenilir bir ölçme için

geçerliği ve güvenilirliği yüksek, kullanışlı ve sistematik ölçme araçları kullanılması gerekliliği ortaya çıkmış bulunmaktadır (Yarar, 2010, s. 2).

2.11. İlgili Araştırmalar

Müziksel performansın veya müziksel yeteneğin ölçümleri için geliştirilen performans testlerinin tarihçesi incelendiğinde literatürde ilk olarak 1919 yılında yayımlanan Seashore Müziksel Yetenek Testi yer almaktadır. Daha sonraki tarihlerde yayımlanan en bilinen testler, Wing (1961) tarafından geliştirilen “Standart Müziksel Zeka Testi”, Bentley (1966) tarafından geliştirilen “Müziksel Yetenek Testi” ve Gordon (1979-1982) tarafından orta ve ileri düzey olmak üzere iki seviyede geliştirilen “Müzik Duyumsama Testleri”dir (Tarman, 2006).

Uçan, 1982 yılında hazırladığı “Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü Müzik Alanı Birinci Yıl Programının Değerlendirilmesi” isimli doktora tezinde 1. Yıl programının yapısını ve etkililiğini değerlendirerek programa katkıda bulunmayı amaçlamıştır. Araştırma kapsamında 64 öğrencinin giriş, ara ve dönem sonu sınavlarında devinışsel testlere ilişkin dereceleme ölçekleri kullanılmıştır. Kullanılan bu testlerin geçerlik, güvenilirlik ve yordama güçleri belirlenmiştir.

Uçan’ın, 1987 yılında “Müzik Eğitiminde Performans Testlerinin Yeri ve Önemi” isimli çalışmasında müzik eğitimi sürecinde performansın ölçülmesine ilişkin performans testlerinin kullanımının gerekliliği belirtilmiştir. Testlerin hazırlanmasında hem ürün hem de sürecin ölçülmesi gerekliliği görüşünden yola çıkarak performans testlerinde bulunması gereken geçerlik, güvenilirlik ve kullanışlılık gibi temel özellikleri açıklanmış ve performans testlerinin geliştirilmesi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Töreyin tarafından 2000 yılında yapılan, “Eğitim Fakültelerinin Müzik Öğretmenliği Lisans Programlarındaki Şarkı Söyleme Eğitimi Bireysel Ses Eğitimi Dersinin Ölçme ve Değerlendirme Sorunları” isimli çalışmada müzik öğretmenliği lisans programlarında verilen şarkı söyleme eğitimi "Bireysel Ses Eğitimi" dersinde uygulanmakta olan ölçme ve değerlendirme yöntemlerini saptayarak, varsa bunlara ilişkin sorunları ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. Durum tespitine yönelik olan çalışma sonucunda elde edilen verilere dayanarak ilgili dersin ölçme değerlendirme sürecine ilişkin öneriler ortaya konmuştur.

Tarman tarafından 2002 yılında hazırlanan “Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Giriş Müzik Yetenek Sınavlarının Geçerlik ve Güvenirlik Yönünden İncelenmesi ve Değerlendirilmesi” isimli doktora tezinde Gazi Üniversitesi Müzik

Eğitimi ABD' nda 1998 yılı giriş m¼zik yetenek sınavları geğerliği ve g¼venirliđi incelenmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, uygulanan m¼zik yetenek sınavının nesnellik, iç tutarlılık ve dış tutarlılık bakımından daha nitelikli olabilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Atak Yayla, 2003 yılında hazırladığı “M¼ziksel Yeteneğin l¼m¼” isimli doktora tezinde M¼zik Eğitimi Anabilim Dallarında uygulanan giriş sınavlarını sorgulayarak, bu konuda d¼nyada kullanılan ölçekleri tanıtmak ve bunun ışığında m¼ziksel algılama ve performansı ölçen lme araçları geliştirmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın evreni 114 ğrenci ve 55 ğretim elemanından oluşturulmuştur. Yetenek sınavlarında geliştirilen m¼ziksel algılama leği ile birlikte Seashore M¼ziksel Yetenek Testi de uygulanarak geçerlik ve g¼venirlik çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca ğretim elemanlarına uygulanan anket sonucunda, ğretim elemanlarının bir çoğunun standart ölçekleri hiç tanımadığı, geliştirdikleri bir ölçekten kısmen yararlandıkları ve bu ölçeklerin standart bir ölçekte olması gereken özellikleri taşımadığı saptanmıştır.

Alpagut tarafından 2004 yılında hazırlanan “Keman Eğitiminde Kurul n¼nde Gerçekleşen Sınavlarda Değerlendirmede Standardizasyon” isimli çalışmada mikro ğretim modeli gibi modeller kullanılarak geliştirilen değişik sınav s¼releri ve bu s¼relerin lme-değerlendirme s¼recine ilişkin önerilere yer verilmiştir. Çalışmada ¼ ayrı deneyim grubundan ğretim elemanı, 22 öğrencinin bir halk ezgisini kemana uyarlamalarını ntest-sontest y¼ntemiyle bir g¼zlem formu ¼zerinden değerlendirmiştir. Araştırma sonucunda ¼ g¼zlemci arasında son derece duyarlı dengelerin oluştuğu ve g¼venirliđin beklenenin de ¼zerinde çıktığı g¼zlenmiřtir. Geliştirilen sınav sisteminin ve lme aracı kullanımının keman eğitimini olumlu y¼nde etkileyeceği g¼r¼ř¼ne yer verilmiştir.

Tebiş tarafından 2004 yılında hazırlanan “Musiki Muallim Mektebinden G¼n¼m¼ze M¼zik ğretmeni Yetiştirme Programlarındaki Yaylı algı ğretimine İlişkin Sınama- lme-Değerlendirme Durumlarının İncelenmesi” isimli çalışmada m¼zik ğretmenliği eğitimi veren kurumlardaki yaylı çalgı eğitimine ilişkin sınama-lme-değerlendirme yaklaşımları araştırılmış ve mevcut lme araçları ortaya konmuştur. Durum tespitine y¼nelik olan çalışmada elde edilen bulgular değerlendirilerek yaylı çalgı eğitiminin lme değerlendirme s¼recine ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Dalkıran'ın 2006 yılında hazırladığı “Keman Eğitiminde Performansın l¼lmesi” isimli doktora tezinde, Eğitim Fak¼ltelerinde Bireysel algı Eğitim (Keman) dersi

sınavlarında yapılan performans değerlendirmenin daha nesnel ve sağlıklı biçimde yapılabilmesi amacıyla bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Çalışmada öncelikle keman öğretim elemanlarının kullandıkları mevcut ölçme yöntemleri saptanmış ve keman öğretim elemanlarının görüşlerinden faydalanılıp keman öğretim programının çözümlenmesiyle bir ölçme aracı oluşturulmuştur. Araştırmanın örneklemini 7 farklı üniversitede görev yapan 23 öğretim elemanı ile 330 keman öğrencisi oluşturmuştur. Yapılan uygulamalar sonunda oluşturulan ölçme aracının geçerliği, güvenilirliği ve kullanışlılığı saptanmıştır.

Saraç ve Şeker tarafından, 2008 yılında hazırlanan “Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinde Çalgı Öğretimindeki Performansın Değerlendirilmesi” isimli çalışmada genel çalgı eğitimine yönelik bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Yapılan uygulamada 3 öğretim elemanı, 76 öğrencinin çalgı performansını ayrı ayrı değerlendirmiştir. Geliştirilen ölçme aracının geçerlik ve güvenilirliği saptandıktan sonra performans ölçümünde bu ve benzeri performans ölçme araçlarının kullanılmasının olumlu yönlerine vurgu yapılmıştır.

Tekin Gürgen tarafından 2008 yılında hazırlanan “İlköğretim Öğrencilerine Yönelik Müziksel İşitme Testinin Geliştirilmesi” isimli çalışmanın amacı ilköğretim 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin müziksel işitme becerilerini ölçmeye yarayan bir test geliştirmektir. Çalışmada ilköğretim müzik dersi öğretim programı çözümlenmiş ve literatürden de yararlanılarak müziksel işitme becerisinin 4 alt boyutu saptanmıştır. Bu yolla oluşturulan ölçme aracı, üç farklı ilköğretim okulunda önceden müzik dersi görmüş üçüncü ve dördüncü sınıflardan oluşan 196 kişilik bir çalışma grubu üzerinde uygulanmıştır. Uygulama sonunda testin geçerliği ve güvenilirliği istatistiksel yöntemlerle sınanarak bu ve benzeri çalışmaların gerekliliği vurgulanmıştır.

Yarar, 2010 yılında hazırlamış olduğu “Müzik Öğretmenliği Lisans Programındaki Bireysel Ses Eğitimine Yönelik Performans Ölçeği Geliştirme Çalışması” başlıklı yüksek lisans tezinde Müzik Öğretmenliği Lisans Programında dört yarıyıl için kapsanan “Bireysel Ses Eğitimi” dersi ölçümlerinin daha objektif, daha güvenilir ve daha geçerli olacak şekilde gerçekleşmesini sağlayacak bir ölçeğin geliştirilmesini amaçlamıştır. Bu amaçla geliştirilen performans ölçeğini toplam 77 öğrenci ve 4 öğretim elemanı ile uygulayarak geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır.

Gordon’un 1986 yılında yayımladığı “Başlangıç Seviyesi İçin Müziksel Duyumsamanın Ölçümü ve Orta Seviye İçin Müziksel Duyumsamanın Ölçümü” isimli kitabı ve 1989 yılında yayımladığı “İleri Seviye İçin Müziksel Duyumsamanın

“Ölçümü” isimli kitabında müziksel işitme düzeyinin ölçülmesi amacıyla testler geliştirmiştir. Tonal test ve ritim testi olmak üzere iki bölümlü olan testlerin her bir bölümü 40 sorudan oluşmaktadır. Sorular kayıttan dinletilerek verilen kısa ezgi ya da ritim kümelerinin aynı mı farklı mı olduğunun cevaplanması istenerek başarı puanları belirlenmektedir.

Elliot ve Rao'nun 1990 yılında yayımladıkları “Müziksel Performans ve Müzik Eğitimi” isimli çalışmada müzik yeteneğinin insanların büyük çoğunluğunda ortalama bir düzeyde var olduğu görüşünden yola çıkarak, müzikal icra kabiliyetinin doğuştan gelen bir yetenek olmaktan çok bilgi ve egzersizlerle kazanılabilecek bir davranış olduğu belirtilmiştir. Araştırmada bu görüşten yola çıkarak müziksel performansın değerlendirmesinde hem ürün hem de sürecin değerlendirmeye katılmasının önemi üzerinde durulmuştur.

Doherty tarafından 2000 yılında hazırlanan “Soprano Blok Flüt İçin Rubric Değerlendirmesi” isimli yüksek lisans tezinde 3. Sınıf öğrencilerinin blok flüt eğitiminde ölçme-değerlendirme sürecinde kullanılabilecek bir rubric ölçeği geliştirilmiştir. Oluşturulan ölçme aracı kullanılarak 4 öğretmenin aynı anda puan vermesiyle yapılan uygulamada geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır. Elde edilen bulgular oluşturulan rubric ölçeğinin geçerli ve güvenilir olduğu yönündedir.

Bergee'nin 2003 yılında yapmış olduğu “Müzik Performansı Sınavlarında Öğretim Elemanı Gözlemciler Arası Güvenirlik” isimli çalışmasında, 4 bakır nefesli, 2 perküsyon, 5 tahta nefesli, 5 vokal, 3 piyano ve 5 yaylı çalgı öğretim elemanından oluşan yıl sonu sınav komisyonlarının kendi alanı ile ilgili ölçme araçları kullanarak yaptığı puanlamalar üzerinde güvenilirlik ve geçerlik çalışması yapılmıştır. Bu çalışma uygulanan yarıyıl sonu müzik performansı değerlendirme güvenilirliğinin bir sınavı niteliğindedir.

Russell tarafından 2010 yılında hazırlanan “Müziksel Performansı Değerlendirme Paradigmasının Ampirik olarak Test Edilmesi” isimli doktora tezinin amacı, icracılar tarafından sergilenen müziksel performansın kalitesini etkileyen müziksel faktörlerin işitsel olarak algılanmasını test etmektir. Çalışmada bu faktörler, ton, entonasyon, ritmik doğruluk, artikülasyon, tempo, dinamikler, tını ve yorum olarak belirtilerek teknik ve müziksel ifade olarak iki başlık altında toplanmıştır. Bakır üflemeliler, ahşap nefesli çalgılar, şan ve yaylı çalgılardan oluşan toplam 232 müziksel performans, belirtilen başlıklara göre oluşturulan ve “Müziksel Performansın İşitsel Kalitesi” (Aural Musical Performance Quality) olarak adlandırılan ölçme aracı ile

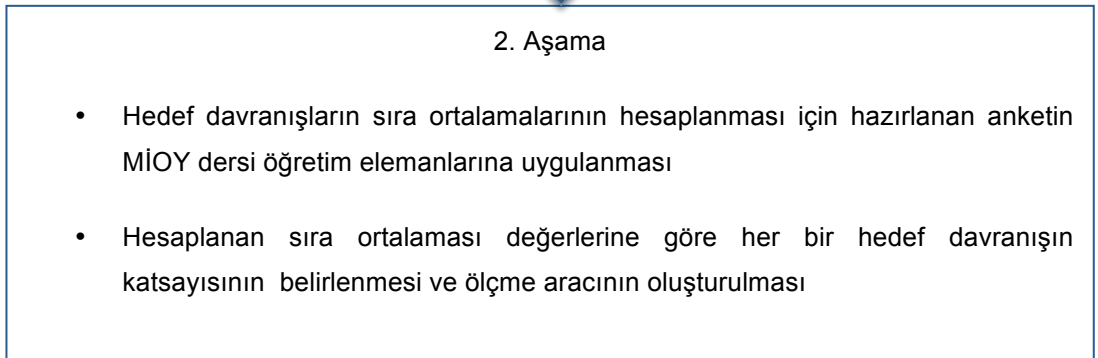
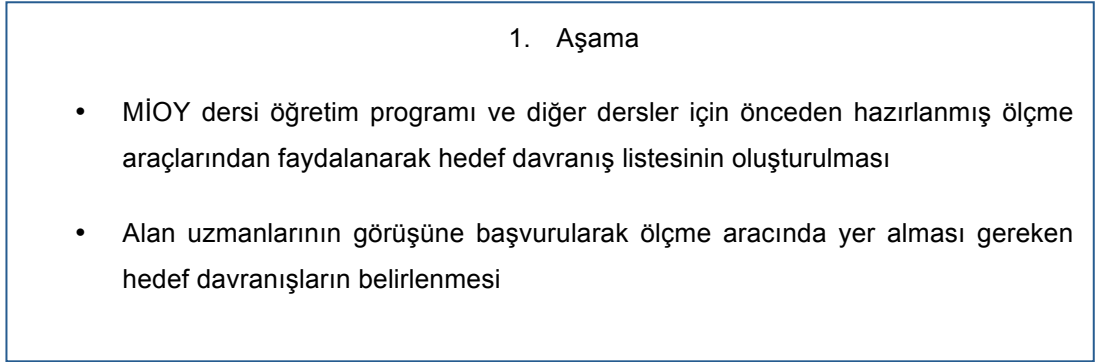
değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular üzerinden yapılan istatistiksel işlemler sonucunda geçerlik ve güvenirlik düzeyi yüksek bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Sonuç olarak teknik düzeyin ve müziksel ifadenin, müziksel performansın kalitesine doğrudan etki ettiği saptanmıştır.

BÖLÜM III

Yöntem

3.1. Araştırmanın Modeli ve Deseni

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2009). Araştırmanın temellendirilmesi için ilgili literatür taranarak belgesel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY dersinin müziksel okuma sınavlarında geçerli, güvenilir ve kullanışlı bir ölçme aracının geliştirilerek kullanılmasının sağlanması bakımından betimsel niteliktedir. Araştırmanın deseni aşağıdaki gibidir;

3. Aşama

- Geçerlik ve güvenilirlik durumlarının sınanması için ölçme aracının uygulanması
- Geçerlik ve güvenilirlik sınamaları sonrası gerekirse ölçek maddelerinin tekrar gözden geçirilmesi ve ölçme aracına son şeklinin verilmesi
- Ölçme aracının geniş guruplara kullanılabilirliğinin sınanması için geniş çalışma grubuna uygulanması
- Ölçme aracının kullanılabilirliğine ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerinin alınması

3.2. Çalışma Gurubu

Araştırmanın çalışma gurubunu 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Eğitim Fakültelerinin Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında görev yapan MİOY dersi öğretim elemanları ile bu anabilim dallarındaki MİOY dersini alan öğrenciler oluşturmaktadır. Ölçme aracında yer alması gereken maddelerin belirlenmesi için Gazi Üniversitesi ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalında MİOY dersini yürüten altı öğretim elemanının görüşlerine başvurulmuştur.

Ölçme aracında yer almasına karar verilen hedef davranışların katsayılarının belirlenmesi amacıyla 17 üniversitede, MİOY dersini yürüten 29 öğretim elemanına anket uygulanmıştır. Ankete katılan öğretim elemanlarının görev yaptığı kurumlar ve demografik bilgileri tablo 1 ve tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo 1.

Ankete Katılan Öğretim Elemanlarının Görev Yaptığı Kurumlar

Üniversite	f	%
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	3	10.3
Atatürk Üniversitesi	1	3.4
Çanakkale 18 Mart Üniversitesi	2	6.9
Cumhuriyet Üniversitesi	1	3.4
Dokuz Eylül Üniversitesi	1	3.4
Erzincan Üniversitesi	1	3.4
Gazi Osman Paşa Üniversitesi	1	3.4
Gazi Üniversitesi	5	17.2
Harran Üniversitesi	1	3.4
İnönü Üniversitesi	1	3.4
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	3.4
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	4	13.8

Marmara Üniversitesi	1	3.4
Niğde Üniversitesi	2	6.9
Pamukkale Üniversitesi	2	6.9
Selçuk Üniversitesi	1	3.4
Uludağ Üniversitesi	1	3.4
Toplam	29	100

Tablo 2.

Ankete Katılan Öğretim Elemanlarının Demografik Bilgileri

		f	%
Ünvan	Profesör	2	6.9
	Doçent	1	3.4
	Yardımcı Doçent	11	37.9
	Öğretim Görevlisi	11	37.9
	Araştırma Görevlisi	4	13.8
	Toplam	29	100
Kıdem	1-5 yıl	6	20.7
	6-10 yıl	3	10.3
	11-15 yıl	11	37.9
	16-20 yıl	4	13.8
	21 yıl ve üzeri	5	17.2
	Toplam	29	100
Öğrenim Düzeyi	Doktora	14	48.3
	Sanatta Yeterlilik	2	6.9
	Yüksek Lisans	13	44.8
	Toplam	29	100

Ölçme aracıyla yer alan hedef davranışların katsayıları anketten elde edilen verilere göre oluşturularak, geçerlik ve güvenirlik sınamaları için ilk uygulama yapılmıştır. İlk uygulamanın çalışma grubu, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitimi Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı ve Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalında görev yapan MİOY dersi öğretim elemanları ve bu dersi alan öğrencilerden oluşturulmuştur. Uygulamaya katılan öğretim elemanı ve öğrenci sayısı tablo 3'te belirtilmiştir.

Tablo 3.

İlk Uygulamaya Katılan Öğretim Elemanı ve Öğrenci Sayıları

	Pamukkale Üniversitesi	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Toplam
Öğretim Elemanı	2	3	5
Öğrenci	34	102	136

Ölçme aracının kullanılabilirliğinin sınanması için yapılan ikinci uygulama 9 üniversitede, 14 öğretim elemanı ve 430 öğrenci ile yapılmıştır. Uygulamaya katılan üniversitelerdeki öğretim elemanı ve öğrenci sayıları tablo 4'te belirtilmiştir.

Tablo 4.

İkinci Uygulamaya Katılan Üniversitelerdeki Öğretim Elemanı ve Öğrenci Sayıları

Üniversite	Öğretim Elemanı Sayısı	Öğrenci Sayısı
Pamukkale Üniversitesi	2	54
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	3	100
Karadeniz Teknik Üniversitesi	1	60
Balıkesir Üniversitesi	2	61
Cumhuriyet Üniversitesi	1	25
İnönü Üniversitesi	1	27
Atatürk Üniversitesi	1	25
Erzincan Üniversitesi	1	30
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	2	48
Toplam	14	430

İkinci uygulamada uygulanan ankete katılan öğretim elemanlarının demografik bilgileri tablo 5'te belirtilmiştir.

Tablo 5.

Ankete Katılan Öğretim Elemanlarının Demografik Bilgileri

		f	%
Ünvan	Doçent	2	14.3
	Yardımcı Doçent	3	21.4
	Öğretim Görevlisi	8	57.1
	Araştırma Görevlisi	1	7.2
	Toplam	14	100
Kıdem	1-5 yıl	4	28.6
	6-10 yıl	2	14.3
	11-15 yıl	7	50
	16-20 yıl	1	7.1
	Toplam	14	100

Öğrenim Düzeyi	Doktora	5	35.7
	Yüksek Lisans	8	57.1
	Lisans	1	7.2
	Toplam	14	100

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada;

- Geliştirilen ölçme aracında yer alan hedef davranışların önem derecelerinin belirlenebilmesi için MİOY dersi öğretim elemanlarına uygulanan anket formu,
- Araştırmacı tarafından geliştirilen ölçme aracı,
- Geliştirilen ölçme aracının kullanımına ilişkin öğretim elemanlarının görüşlerini almak amacıyla hazırlanan anket formu,

olmak üzere üç çeşit veri toplama aracı kullanılmıştır.

Ölçme aracında yer alan hedef davranışlar, ilgili literatür ve MİOY dersi öğretim programı incelenmesi ile Gazi Üniversitesi ve Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında MİOY dersini yürüten altı öğretim elemanının görüşlerine başvurularak oluşturulmuştur. Sonuç olarak müziksel okuma sınavlarında öğrenci performansının ölçülmesinde önemli olduğu düşünülen 10 hedef davranışın ölçme aracında yer almasına karar verilmiştir. Ölçme aracında yer alan hedef davranışlar aşağıda belirtilmiştir.

1. Parçayı okumaya başlamadan önce gerekli hazırlığı yapma (Verilen parçanın tonuna ait kadansı ve diziye sesiyle veya piyanoyla doğru seslendirme, tonunu ve ölçüsünü doğru tespit etme vb.)
2. Sesini doğru ve etkili bir biçimde kullanma (Rezonatör, jeneratör ve vibratör sistemleri doğru ve etkili bir şekilde kullanma, ihtiyaç duyduğunda falsetto kullanma vb.)
3. Nefesini doğru kullanma (Doğru yerlerde nefes alma, diyafram nefesini kullanma vb.)
4. Parçayı, ölçüsüne uygun vuruşlarla okuma
5. Nota değerlerini doğru sürelerde seslendirme

6. Parçayı gerçek hızında ya da gerçek hızına yakın bir hızda okuma veya hız terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun hızda okuma
7. Parçayı tonda kalarak seslendirme (Sesleri doğru ve temiz olarak seslendirme, parçadaki alterasyon ve modülasyonları fark etme)
8. Parçada geçen gürlük terimlerini etkili bir şekilde kullanma veya gürlük terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun gürlükte okuma
9. Parçayı formuna uygun olarak okuma (Motifleri, cümleleri doğru bir şekilde ifade etme vb.)
10. Parçayı akıcı bir biçimde (duraksamadan) okuma.

Bu hedef davranışların önem derecesi hakkında görüş almak amacıyla, MİOY dersi öğretim elemanlarına uygulanan anket formu beşli likert ölçeği olarak hazırlanmıştır. Uygulanan ankette öğretim elemanlarından, her bir hedef davranış için birden beşe kadar puan vermeleri istenmiştir. Her bir madde için verilen puanların sıra ortalamaları dikkate alınarak, hedef davranışların katsayıları belirlenmiştir.

Uygulanan anket sonuçlarına göre her bir hedef davranışın sıra ortalaması değerleri tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6.

Hedef Davranışların Sıra Ortalaması Değerleri

No	Ölçüt Beceriler	Sıra Ortalaması
1	Parçayı okumaya başlamadan önce gerekli hazırlığı yapma (Verilen parçanın tonuna ait kadansı ve diziye sesiyle veya piyanoyla doğru seslendirme, tonunu ve ölçüsünü doğru tespit etme vb.)	5.09
2	Sesini doğru ve etkili bir biçimde kullanma (Rezonatör, jeneratör ve vibratör sistemleri doğru ve etkili bir şekilde kullanma, ihtiyaç duyduğunda falsetto kullanma vb.)	5.19
3	Nefesini doğru kullanma (Doğru yerlerde nefes alma, diyafram nefesini kullanma vb.)	3.46
4	Parçayı, ölçüsüne uygun vuruşlarla okuma	4.07
5	Nota değerlerini doğru sürelerde seslendirme	4.65
6	Parçayı gerçek hızında ya da gerçek hızına yakın bir hızda okuma veya hız terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun hızda okuma	6.3
7	Parçayı tonda kalarak seslendirme (Sesleri doğru ve temiz olarak seslendirme, parçadaki alterasyon ve modülasyonları fark etme)	9.06
8	Parçada geçen gürlük terimlerini etkili bir şekilde kullanma veya gürlük terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun gürlükte okuma	5.02

9	Parçayı formuna uygun olarak okuma (<i>Motifleri, cümleleri doğru bir şekilde ifade etme vb.</i>)	5.15
10	Parçayı akıcı bir biçimde (duraksamadan) okuma	7.02

Tablo 6'da hedef davranışların sıra ortalaması değerleri görülmektedir. Hedef davranışların önem derecelerine göre gruplandırılabilmesi için başlangıç sıra ortalaması değeri 3 puan olarak kabul edilmiştir. Bu noktadan itibaren ikişer puan farkla eşit aralıklar oluşturulduğunda hedef davranışlar 4 grupta toplanmıştır. Her grup için 1'den 4'e kadar ardışık olarak katsayılar verildiğinde oluşturulan ölçme aracında en düşük puan 20 en yüksek puan da 100 olarak belirlenmiştir. Hedef davranışların sıra ortalamalarına göre verilen katsayı değerleri tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7.

Hedef Davranışlara Verilen Katsayılar

Hedef Davranış No	Sıra Ortalaması Aralığı	Katsayı	Toplam Puan
3,4,5	3-5	1	15
1,2,6,8,9	5-7	2	50
10	7-9	3	15
7	9-11	4	20
Ölçme Aracındaki Hedef Davranışların Toplam Puanı			100

Belirlenen katsayılara göre ölçme aracının katsayılı hali şekil 1'de belirtilmiştir.

Ölçüt Beceriler	Puan					Katsayı	Ağırlıklı Ortalama
	1	2	3	4	5		
Parçayı okumaya başlamadan önce gerekli hazırlığı yapma (<i>Verilen parçanın tonuna ait kadansı ve diziye sesiyle veya piyanoyla doğru seslendirme, tonunu ve ölçüsünü doğru tespit etme vb.</i>)						(x) 2	
Sesini doğru ve etkili bir biçimde kullanma (<i>Rezonatör, jeneratör ve vibratör sistemleri doğru ve etkili bir şekilde kullanma, ihtiyaç duyduğunda falsetto kullanma vb.</i>)						(x) 2	
Nefesini doğru kullanma (<i>Doğru yerlerde nefes alma, diyafram nefesini kullanma vb.</i>)						(x) 1	
Parçayı, ölçüsüne uygun vuruşlarla okuma						(x) 1	
Nota değerlerini doğru sürelerde seslendirme						(x) 1	
Parçayı gerçek hızında ya da gerçek hızına yakın bir hızda okuma veya hız terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun hızda okuma						(x) 2	

Parçayı tonda kalarak seslendirme (<i>Sesleri doğru ve temiz olarak seslendirme, parçadaki alterasyon ve modülasyonları fark etme</i>)						(x) 4		
Parçada geçen gürlük terimlerini etkili bir şekilde kullanma veya gürlük terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun gürlükte okuma						(x) 2		
Parçayı formuna uygun olarak okuma (<i>Motifleri, cümleleri doğru bir şekilde ifade etme vb.</i>)						(x) 2		
Parçayı akıcı bir biçimde (duraksamadan) okuma						(x) 3		
Toplam								

Şekil 1. Katsayıları Belirlenmiş Ölçme Aracı

Oluşturulan ölçme aracının geçerlik ve güvenilirlik sınamaları yapıldıktan sonra ölçme aracının kullanılabilirliği hakkında görüş almak amacıyla ikinci uygulamaya katılan öğretim elemanlarına anket uygulanmıştır. Uygulanan ankette, öğretim elemanlarına, ölçme aracının kullanılabilirliği ve uygulanabilirliği hakkında araştırmacı tarafından hazırlanan 9 soru, 3'lü likert ölçeği şeklinde yöneltilmiştir (1= *Katılmıyorum*, 2= *Orta Derecede Katılıyorum*, 3= *Katılıyorum*).

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmanın, amacı ve problem cümlesi çerçevesinde belirlenen alt problemlerine yönelik olarak toplanan veriler IBM SPSS 20.0.0 paket programı ile analiz edilmiştir. İstatistiksel anlamlılık için .01 anlamlılık düzeyi seçilmiştir. Oluşturulan ölçme aracı, geçerlik ve güvenilirlik durumlarının sınanması için beş öğrenci grubu üzerinde uygulanmıştır. Bu uygulamadaki veriler her grubun öğretim elemanı ve araştırmacı tarafından eş zamanlı olarak ayrı ayrı puan verilmesiyle elde edilmiştir.

3.4.1. Güvenirlik

Ölçme aracının güvenilirliği için öncelikle iç tutarlılığı incelenmiştir. Aynı zamanda elde edilen test puanlarının iç tutarlılığının incelenmesinde, öğretim elemanlarının verdiği puanların ortalamaları üzerinden Cronbach's Alpha formülü (Büyüköztürk, 2010) kullanılmıştır. Puanların ortalamalarının alınıp alınamayacağına istatistiksel olarak saptanması için de iki puanlayıcı arasındaki uyum düzeyinin hesaplanmasını sağlayan (Kutlu ve diğerleri, 2010) Cohen's Kappa formülünden yararlanılmıştır.

Araştırma kapsamında aranan bir diğer puanlama güvenilirliği ise, ölçme aracından elde edilen toplam puanlar arasındaki tutarlılıktır. Bu durumda her alt kategoride elde edilen puanlar göz ardı edilerek, toplam puanlar üzerinden puanlayıcılar arası

tutarlılığın hesaplanması amacıyla toplam puanlar arası korelasyonu (Kutlu ve diğerleri, 2010) incelenmiştir.

Güvenirliğin sınanmasının bir diğer yolu da geliştirilen ölçme aracının zamana bağlı olarak ne derece kararlı ölçümler yaptığını saptamaktır (Büyüköztürk, 2010). Ölçme aracıyla elde edilen sonuçların zamana bağlı olarak kararlılığını incelemek amacıyla Test-Tekrar Test yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemin uygulanmasında, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Müzik Eğitimi Öğretmenliği ABD'nda MİOY dersini alan 88 öğrencinin 2011- 2012 eğitim-öğretim yılı güz dönemi final sınavları ile bahar dönemi vize sınavlarında ölçme aracı kullanılarak yapılan değerlendirmelerinden elde edilen veriler kullanılmıştır.

Geliştirilen ölçme aracı kullanılarak yapılan ölçümlerin duyarlılığının sınanması için de, öğretim elemanlarının ölçme aracı kullanarak ve kullanmayarak verdiği puanlar arası başarı düzeyi farkı, İlişkili Örneklem t Testi ile incelenmiştir.

3.4.2. Geçerlik

Geliştirilen ölçme aracının geçerliğinin saptanması için öncelikle kapsam geçerliğine bakılmıştır. Bu amaçla ölçme aracının içerik, ifade, puanlama vb. özellikleri hakkında alan uzmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Alan uzmanları ölçme aracının kapsam bakımından, müziksel okuma performansının ölçülmesi amacıyla yönelik ölçme yaptığı görüşünü bildirmişlerdir.

Ölçme aracının ölçülmek istenen davranış bağlamında soyut bir kavramı (faktörü) doğru bir şekilde ölçebilme becerisine yapı geçerliği denir (Büyüköztürk, 2010). Geliştirilen ölçme aracının yapı geçerliğinin sınanması için Temel Bileşenler Analizi yapılarak faktör yüklerine ve madde toplam korelasyonlarına bakılmıştır

Madde geçerliklerinin incelenmesi için madde analizi yapılmıştır. Bu amaçla ölçme aracından elde edilen toplam puanlara göre oluşturulan alt %27 ve üst %27'lik gurupların madde ortalama puanları arasındaki farklar, İlişkisiz Örneklem t Testi kullanılarak (Büyüköztürk, 2010) gurupların başarı puanları arasındaki ilişki incelenmiştir.

3.4.3. Kullanışlılık

Geliştirilen ölçme aracı, kullanılabilirliğinin saptanması amacıyla daha geniş bir çalışma gurubuna uygulanmıştır. Uygulama sonunda ölçme aracı kullanılarak ve kullanılmadan yapılan ölçümlerdeki toplam puanlar arası korelasyonları Pearson

Momentler arpımı Korelasyon Katsayısı Formülü kullanılarak incelenmiştir. Ayrıca uygulamaya katılan öğretim elemanlarına araştırmacı tarafından oluşturulan 9 maddelik bir anket uygulanarak, ölçme aracının kullanışlılığı hakkındaki görüşleri alınmıştır.

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorum

4.1. 1. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

4.1.1. İç Tutarlılık

Araştırma kapsamında öğretim elemanları ve araştırmacı tarafından eş zamanlı olarak puanlama yapılması ile elde edilen test puanlarının iç tutarlılığını incelemek amacıyla, puanlayıcıların her bir madde için verdikleri puanların ortalaması üzerinden Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı incelenmiştir.

Her iki puanlayıcının verdiği puanların ortalamasının alınıp alınamayacağı, puanlayıcıların her bir madde için verdiği puanlar arası tutarlılığa bağlıdır. Bu nedenle puanlayıcılar arası tutarlılığın istatistiksel olarak incelenmesi için Cohen's Kappa Formülü kullanılmıştır. Uygulanan Cohen's Kappa Formülü sonuçları tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8.

Her Bir Madde İçin Puanlayıcılar Arası Kappa Katsayıları

	n	Kappa Katsayısı
Öğretim Elemanı 1-Araştırmacı	240	.722
Öğretim Elemanı 2-Araştırmacı	100	.617
Öğretim Elemanı 3-Araştırmacı	520	.750
Öğretim Elemanı 4-Araştırmacı	330	.738
Öğretim Elemanı 5-Araştırmacı	170	.770

Elde edilen Kappa Katsayılarının .60'tan büyük olması puanlayıcılar arası tutarlılığın olduğunun bir kanıtı olarak kabul edilebilir (Kutlu ve diğerleri, 2010). Bu nedenle puanlayıcıların her bir madde için verdikleri puanların ortalamasının alınmasına engel teşkil edecek bir durum gözlenmemiştir. Her bir maddenin ortalaması üzerinden uygulanan Cronbach Alpha Testi sonucunda güvenilirlik katsayısı **.91** ($p < .01$, $n=136$) olarak bulunmuştur. Ölçme araçlarında kabul edilen minimum güvenilirlik katsayısı değeri .70 olduğundan (Büyüköztürk, 2010), müziksel okuma performans testinin iç tutarlılığının olduğu ifade edilebilir.

4.1.2. Toplam Puanlar Arası Tutarlılık

Müziksel okuma performans testinin güvenilirliğinin bir başka yönden sınanması için toplam puanlar arası tutarlılık korelasyonu incelenmiştir. Uygulanacak olan korelasyon formülünün belirlenmesi için ise toplam puanlar üzerinden puanlayıcılar arası çarpıklık durumu incelenmiştir. Toplam puanlar üzerinden puanlayıcılar arası çarpıklık durumu tablo 9'da belirtilmiştir.

Tablo 9.

Toplam Puanlar Üzerinden Puanlayıcılar Arası Çarpıklık

Ölçme		n	Çarpıklık
1. Grup	Öğretim Elemanı 1	24	-.339
	Araştırmacı	24	-.381
2. Grup	Öğretim Elemanı 2	10	-1.450
	Araştırmacı	10	-.930
3. Grup	Öğretim Elemanı 3	52	.476
	Araştırmacı	52	.292
4. Grup	Öğretim Elemanı 4	33	-.178
	Araştırmacı	33	-.222
5. Grup	Öğretim Elemanı 5	17	.506
	Araştırmacı	17	.239

Tablo 9'da görüldüğü üzere çarpıklık değeri -1 ile +1 arasında çıkan 1., 3., 4. ve 5. grupların dağılımının normal olduğu söylenebilir. Ancak 2. grubun dağılımı bu değerler arasında çıkmadığı için (-1.450) dağılım normalliğinden bahsedilemez.

Bu nedenle toplam puanlar arası tutarlılığın ölçümünde 1., 3., 4. ve 5. gruplarda Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı Formülü uygulanırken 2. grupta Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Formülü kullanılmıştır (Kutlu ve diğerleri, 2010). Dağılımı normal olan 1., 3., 4. ve 5. gruplar için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları tablo 10'da belirtilmiştir.

Tablo 10.

Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları

Grup	Puanlayıcılar	n	$\bar{X}$	Ss	p	Korelasyon Katsayısı
1	Öğretim Elemanı 1	24	54.54	14.76	.000*	.984
	Araştırmacı		53.46	15.09		
3	Öğretim Elemanı 3	52	56.25	13.43	.000*	.953
	Araştırmacı		57.73	12.10		
4	Öğretim Elemanı 4	33	72.12	17.08	.000*	.983
	Araştırmacı		70.81	18.50		
5	Öğretim Elemanı 5	17	52.53	18.07	.000*	.939
	Araştırmacı		54.71	14.68		

* $p < .01$

Dağılımı çarpık olan 2. grup için Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı tablo 11'de belirtilmiştir.

Tablo 11.

Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı

Grup	Puanlayıcılar	n	Sıra Ortalaması	Ss	p	Korelasyon Katsayısı
2	Öğretim Elemanı 2	10	39.43	8.32	.002*	.854
	Araştırmacı		69.21	6.28		

* $p < .01$

Puanlayıcılar arasında, toplam puanlar üzerinden hesaplanan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayıları ve Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı incelendiğinde, katsayı değerlerinin tamamının, kabul edilebilir minimum korelasyon katsayısı değeri olan .70'ten büyük olduğu görülmektedir ($p < 0.1$). Bu sonuca göre puanlayıcılar arası yüksek derecede tutarlılık olduğu söylenebilir (Kutlu ve diğerleri, 2010). Puanlayıcılar arası tutarlılığın var olması da oluşturulan ölçme aracının güvenilir olduğunun bir kanıtı olarak kabul edilebilir.

4.1.3. Test-Tekrar Test

Geliştirilen ölçme aracının zamana bağlı olarak ne derece kararlı ölçümler yaptığının saptanması için test- tekrar test yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemde, geliştirilen ölçme aracı kullanılarak iki farklı zamanda yapılan performans değerlendirme sonuçları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamak için Pearson

Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı formülü kullanılmıştır. Yapılan iki ölçüm arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon katsayısı tablo 12' de verilmiştir.

Tablo 12.

Ön Uygulama ve Son Uygulama Arası Korelasyon Katsayısı

	n	$\bar{X}$	Ss	p	Korelasyon Katsayısı
Ön uygulama	88	69.50	18.41	.000*	.803
Son uygulama		68.76	16.70		

* $p < .01$

Geliştirilen ölçme aracı kullanılarak yapılan ön uygulama ve son uygulama arasındaki korelasyon incelendiğinde, korelasyon katsayısının .70 den büyük olduğu gözlenmektedir ($p < .01$). Bu sonuca göre müziksel okuma performans testinin zamana bağlı olarak kararlı ölçümler yaptığı söylenebilir. Bu ölçümlerin kararlılığı ölçme aracının güvenilirliğinin başka bir kanıtı olarak gösterilebilir.

4.1.4. Duyarlılık

Geliştirilen ölçme aracı kullanılarak yapılan ölçümlerin duyarlılığının saptanması için, ölçme aracı ile verilen puanlarla, geleneksel yöntemlerle verilen puanların ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı incelenmiştir. Ölçme aracı ile verilen puanlarla geleneksel yöntemlerle verilen puanların ortalamaları üzerinden yapılan ilişkili örneklem t Testi sonuçları tablo 13'te belirtilmiştir.

Tablo 13.

Ölçme Aracı Kullanılarak Verilen Puanlar ve Ölçme Aracı Kullanılmadan Verilen Puanlar Arası İlişkili Örneklem T Testi Sonuçları

Puanlama	n	$\bar{X}$	Ss	sd	t	p
Ölçme Aracı Olmadan	136	63.35	16.61	135	16.34	.000*
Ölçme Aracı İle		58.64	16.42			

* $p < .01$

Geliştirilen ölçme aracı kullanılmadan ve kullanılarak verilen puanlar arasında, istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($t(135)=16.34, p < .01$). Bu fark ölçme aracı ile verilen puanların ortalamasının yaklaşık 5 puan daha düşük olduğu yönündedir. Ayrıca ölçme aracı kullanılmadan verilen puanların dizi genişliğinin 80.00 olarak saptanmasına karşın ölçme aracı kullanarak verilen puanların dizi

genişliği 68.00 olarak saptanmıştır. Dizi genişliği değerleri ve standart sapma değerleri dikkate alındığında, puan ortalamaları arasındaki farkın, ölçme aracı kullanılarak yapılan ölçümlerin daha duyarlı olmasından kaynaklandığı düşünölmektedir.

4.2. 2. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

4.2.1. Kapsam Geçerliği

Geliştirilen ölçme aracının kapsam geçerliğini belirlemek için, literatür taraması ve ders programının çözümlenmesi yardımıyla oluşturulan hedef davranış listesi hakkında, alan uzmanlarının görüşleri alınmıştır. Görüşleri alınan alan uzmanlarının çalıştığı kurumlar ve uzmanlık alanları tablo 14'te belirtilmiştir.

Tablo 14.

Görüşleri Alınan Alan Uzmanlarının Demografik Bilgileri

Uzmanlık Alanı	Çalıştığı Kurum	Ünvanı	f	%
MİOY	Gazi Üniversitesi	Prof. Dr.	1	11.11
MİOY	Gazi Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr.	2	22.22
MİOY	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Prof.	1	11.11
MİOY	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr.	2	22.22
İstatistik	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Doç. Dr.	1	11.11
İstatistik	Ege Üniversitesi	Yrd. Doç. Dr.	1	11.11
Ses Eğitimi	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Doç. Dr.	1	11.11
	Toplam		9	100

Alan uzmanlarının ölçme aracının içerik, ifade ve puanlamasına yönelik görüşleri doğrultusunda maddeler tekrar düzenlenmiştir. Görüşlerine başvuru alan uzmanları, geliştirilen ölçme aracının kapsam bakımından müziksel okuma becerilerinin ölçülmesi amacına yönelik ölçme yaptığı görüşünü bildirmişlerdir.

4.2.2. Yapı Geçerliği

Geliştirilen ölçme aracının yapı geçerliğinin sınanması için faktör analizi (temel bileşenler analizi) yapılmıştır. Yapılan temel bileşenler analizi sonuçları tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15.

Temel Bileşenler Analizi Sonuçları

No	Hedef Davranış	Madde Toplam Korelasyonları	Faktör Yük Değerleri
9	Parçayı formuna uygun olarak okuma (<i>Motifleri, cümleleri doğru bir şekilde ifade etme vb.</i>)	0.792	0.845
10	Parçayı akıcı bir biçimde (duraksamadan) okuma	0.770	0.835
8	Parçada geçen gürlük terimlerini etkili bir şekilde kullanma veya gürlük terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun gürlükte okuma	0.775	0.824
3	Nefesini doğru kullanma (<i>Doğru yerlerde nefes alma, diyafram nefesini kullanma vb.</i>)	0.742	0.798
5	Nota değerlerini doğru sürelerde seslendirme	0.732	0.794
6	Parçayı gerçek hızında ya da gerçek hızına yakın bir hızda okuma veya hız terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun hızda okuma	0.719	0.785
7	Parçayı tonda kalarak seslendirme (<i>Sesleri doğru ve temiz olarak seslendirme, parçadaki alterasyon ve modülasyonları fark etme</i>)	0.690	0.767
2	Sesini doğru ve etkili bir biçimde kullanma (<i>Rezonatör, jeneratör ve vibratör sistemleri doğru ve etkili bir şekilde kullanma, ihtiyaç duyduğunda falsetto kullanma vb.</i>)	0.657	0.72
4	Parçayı, ölçüsüne uygun vuruşlarla okuma	0.589	0.681
1	Parçayı okumaya başlamadan önce gerekli hazırlığı yapma (<i>Verilen parçanın tonuna ait kadansı ve diziyi sesiyle veya piyanoyla doğru seslendirme, tonunu ve ölçüsünü doğru tespit etme vb.</i>)	0.395	0.47

Açıklanan Varyans
Toplam: %57.7
Eigen Değeri: 5.77

Tablo 15'te görüldüğü üzere araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracı müziksel okuma performansı olarak amaçlanan tek bir temel yapıyı ölçmektedir. Ölçme aracının müziksel okuma performansının ölçülmesine ilişkin varyansın %57.6'sını açıkladığı görülmektedir ve Eigen değeri 5.77 olarak saptanmıştır. Her bir maddenin ölçme aracının temel amacına yönelme güçlerini ya da başka bir ifadeyle ölçme aracının genel amacına hizmet etme derecesini bildiren bileşen yükleri .470 ile .845 arasında değişmektedir. Az maddeli testlerde faktör yük değerlerindeki alt sınırın .45 (Büyüköztürk, 2010) olarak kabul edildiği göz önüne alındığında tüm faktör

yüklerinin bu değerin üzerinde olduğu görülmüştür. Bu sonuçlara göre, ölçme aracındaki tüm maddelerin müziksel okuma performansının ölçülmesine yönelik ölçüm yaptığı söylenebilir.

4.2.3. Madde Geçerliği

Her bir maddenin müziksel okuma performansı başarı düzeyini alt grupta ve üst grupta yer alan öğrenciler için istatistiksel olarak ayırt edebilmesi, o maddenin amacına uygun ölçme yaptığı için bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Bu durumun saptanması için ölçme aracı kullanılarak müziksel okuma performansları değerlendirilen 136 öğrenci, başarı düzeyleri bakımından %27'lik alt ve üst gruplara ayrılarak bu gruplar arasında, her bir maddeye ilişkin ölçümler üzerinden İlişkisiz Örneklem t Testi yapılmıştır. Yapılan İlişkisiz Örneklem t Testi sonuçları tablo 16'da belirtilmiştir.

Tablo 16.

Müziksel Okuma Performansına Göre Belirlenen %27'lik Alt ve Üst Gruplar Arası Her Bir Hedef Davranış İçin İlişkisiz Örneklem T Testi Sonuçları

Hedef Davranış	Grup	n	$\bar{X}$	Ss	t	sd	p
1	Alt	36	2.46	1.06	5.02	70	.00*
	Üst	36	3.81	1.21			
2	Alt	36	2.61	1.03	7.60	70	.00*
	Üst	36	4.14	.63			
3	Alt	36	2.25	.84	9.99	70	.00*
	Üst	36	4.06	.68			
4	Alt	36	2.67	.90	7.91	70	.00*
	Üst	36	4.22	.76			
5	Alt	36	2.46	.78	11.62	70	.00*
	Üst	36	4.28	.53			
6	Alt	36	2.19	.72	13.19	70	.00*
	Üst	36	4.31	.64			
7	Alt	36	1.58	.68	13.40	70	.00*
	Üst	36	3.94	.81			
8	Alt	36	1.57	.58	13.26	70	.00*
	Üst	36	3.57	.70			
9	Alt	36	1.67	.55	12.27	70	.00*
	Üst	36	3.67	.81			

10	Alt	36	1.71	.65	18.03	70	.00*
	Üst	36	4.42	.63			

* $p < .01$

Tablo 16'da görüldüğü üzere %27'lik alt ve üst başarı gruplarının başarı puanları arasında, ölçme aracında yer alan her bir madde için anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Elde edilen p değerleri göz önüne alındığında, geliştirilen ölçme aracının madde geçerliğinin olduğu söylenebilir.

4.3.3. Alt Probleme Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracının kullanılabilirliğinin saptanabilmesi için ölçme aracı kullanılarak ve ölçme aracı kullanılmadan verilen puanlar arasındaki korelasyon incelenmiştir. Ölçme aracı kullanılarak ve ölçme aracı kullanılmadan verilen puanlar arasındaki korelasyon katsayıları tablo 17'de belirtilmiştir.

Tablo 17.

Ölçme Aracı Kullanılarak ve Ölçme Aracı Kullanılmadan Verilen Puanlar Arasındaki Korelasyon Katsayıları

	n	$\bar{X}$	Ss	p	Korelasyon Katsayısı
Ölçme Aracı Kullanılarak	430	66.66	19.38	.000	.965
Ölçme Aracı Kullanılmadan		70.27	20.55		

Tablo 17 incelendiğinde elde edilen korelasyon katsayısının .70 ten büyük olduğu gözlenmektedir ($p < .01$). Bu sonuca dayanarak, geliştirilen ölçme aracının uygulanmaya gelen değerlendirme yöntemine alternatif olarak kullanılabilirliği söylenilebilir.

İkinci uygulamaya katılan öğretmen elemanlarının, geliştirilen ölçme aracının kullanılabilirliğine ilişkin görüşlerini almak amacıyla yapılan anket sonuçları tablo 18'de belirtilmiştir.

Tablo 18.

Ölçme Aracının Kullanışlılığına Yönelik Uygulanan Anket Sonuçları

	Katılıyorum		Orta Derecede Katılıyorum		Katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%
1. Geliştirilen ölçme aracı, müziksel okuma performansı ölçme ve değerlendirmesinin güvenilirlik düzeyini artırmaktadır.	10	71.4	4	28.6	0	0
2. Geliştirilen ölçme aracı, müziksel okuma performansı ölçme ve değerlendirmesinin geçerlik düzeyini artırmaktadır.	11	78.6	3	21.4	0	0
3. Geliştirilen ölçme aracında yer alan maddeler müziksel okuma performansını ölçme ve değerlendirmede yeterlidir.	11	78.6	3	21.4	0	0
4. Geliştirilen ölçme aracındaki maddeler açık ve anlaşılabilir niteliktedir.	13	92.9	1	7.1	0	0
5. Geliştirilen ölçme aracındaki maddelerin sıralaması, müziksel okuma performansı ölçme ve değerlendirmesinde kolaylık sağlamaktadır.	10	71.4	4	28.6	0	0
6. Geliştirilen ölçme aracı müziksel okuma sınavının işleyişini kolaylaştırmaktadır.	9	64.3	3	21.4	2	14.3
7. Geliştirilen ölçme aracının uygulanması, öğrencilerin bireysel performanslarını gerçekleştirdikleri süre içinde tamamlanabilmektedir.	9	64.3	4	28.6	1	7.1
8. Geliştirilen ölçme aracı öğrenciye geribildirim verilmesine katkıda bulunmaktadır.	11	78.6	3	21.4	0	0
9. Geliştirilen ölçme aracının kullanımı, müziksel okuma performansı ölçme ve değerlendirmesinin objektiflik düzeyini artırmaktadır.	10	71.4	4	28.6	0	0

Tablo 18'de görüldüğü üzere uygulamaya katılan MİOY öğretim elemanlarının %71.4'ü geliştirilen ölçme aracının kullanılmasının, müziksel okuma performansını değerlendirmede güvenilirlik düzeyini artırdığını, %78.6'sı da geçerlik düzeyini artırdığını belirtmişlerdir.

Geliştirilen ölçme aracında yer alan maddelerin müziksel okuma performansını ölçmede yeterli olduğu görüşünü bildiren öğretim elemanlarının oranı %78.6 olarak saptanmıştır. Belirlenen hedef davranışların açık ve anlaşılabilir bir şekilde ifade edildiği görüşünü bildiren öğretim elemanlarının oranı %92.9'dur. Hedef davranışların sıralamasının, ölçme ve değerlendirme sürecinde kolaylık sağladığını belirten öğretim elemanlarının oranı ise %71.4'tür.

Geliştirilen ölçme aracının kullanımı müziksel okuma sınavının işleyişini kolaylaştırmaktadır görüşüne öğretim elemanlarının %64.3'ü tamamen katıldığını belirtirken %21.4'ü orta derecede katıldığını, %14.3'ü ise katılmadığını belirtmiştir.

Öğretim elemanlarının %64.3'ü öğrencilerin bireysel performanslarını gerçekleştirdikleri süre içinde ölçme aracını uygulayabildiğini belirtirken %7.1'i ise bu süre içinde değerlendirmeyi tamamlayamadığını belirtmiştir.

Geliştirilen ölçme aracının kullanılmasının öğrenciye geribildirim verilmesine katkıda bulunduğu görüşüne öğretim elemanlarının %78.6'sı katıldığını belirtmiştir. Ayrıca öğretim elemanlarının %71.4'ü geliştirilen ölçme aracının kullanılmasının, müziksel okuma performansını ölçme ve değerlendirmede objektiflik düzeyini artırdığını belirtmişlerdir.

Tablo 18 incelendiğinde, sınav süresi içinde değerlendirmenin tamamlanabilmesi ve sınavın işleyişinin kolaylaştırılması konularında öğretim elemanlarının az bir yüzde ile olsa da olumsuz görüş bildirmesine rağmen, geliştirilen ölçme aracının kullanılabilirlik düzeyinin genel olarak yüksek olduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM V

Sonuç ve Öneriler

5.1. Sonuçlar

5.1.1. 1. Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Müziksel Okuma Performans Testi'nin (MOPT) güvenilirliğinin saptanması için öncelikle iç tutarlılığı incelenmiştir. İç tutarlılığın incelenmesinde her bir madde için öğretim elemanları tarafından eş zamanlı olarak verilen puanların ortalaması kullanılmıştır. Öğretim elemanları tarafından verilen puanların ortalamasının alınıp alınamayacağı belirlenmesi için Cohen's Kappa testi uygulanmıştır ve yapılan testin sonuçlarına göre puanlayıcılar arası tutarlılığın var olduğu gözlenmiştir.

Öğretim elemanlarının verdiği puanların ortalaması üzerinden yapılan Cronbach Alpha testi sonucunda hesaplanan tutarlılık katsayısının kabul edilen minimum değerden yüksek olduğu saptanmıştır. Elde edilen iç tutarlılık katsayısı, araştırma kapsamında oluşturulan MOPT'nin iç tutarlılığının olduğunun bir kanıtı olarak kabul edilebilir.

MOPT'nin güvenilirliğinin bir başka kanıtı, toplam puanlar arası tutarlılığın ölçülmesi yoluyla yapılmıştır. Toplam puanlar arası tutarlılığın incelenmesinde kullanılacak korelasyon formülünün belirlenmesi için öncelikle gruplar içi çarpıklık değerleri incelenmiştir. Elde edilen çarpıklık değerlerine göre ikinci grubun dağılımının normal olmadığı saptanmıştır. Buna göre ilgili formüllerin kullanılmasıyla elde edilen korelasyon katsayıları, araştırma kapsamında oluşturulan MOPT'nin toplam puanlar arası tutarlılığının olduğunun bir kanıtı olarak kabul edilebilir.

MOPT'nin güvenilirliği, zamana bağlı olarak ne derece kararlı ölçümler yaptığının saptanması için Test-Tekrar Test yöntemi ile de sınanmıştır. MOPT kullanılarak aynı çalışma grubuna farklı zamanlarda yapılan performans değerlendirme sonuçları arasındaki korelasyon incelenmiş ve elde edilen korelasyon katsayısının kabul edilebilir değer üzerinde çıktığı gözlenmiştir. Elde edilen korelasyon katsayısı MOPT'nin zamana bağlı olarak kararlı ölçümler yaptığının bir kanıtı olarak kabul edilebilir.

MOPT ile yapılan ölçümlerin duyarlılığının sınanması için, performans değerlendirme sürecinde ölçme aracı ile verilen puanlarla geleneksel yöntemlerle

verilen puanların ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığı araştırılmıştır. Her iki yöntemin de kullanılmasıyla verilen puanların ortalamaları üzerinden yapılan ilişkili örneklem t Testi sonucunda, ölçme aracının kullanılmasıyla verilen puanların daha düşük olduğu yönünde anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu fark ise ölçme aracı ile daha duyarlı ölçümler yapılabildiğinin bir kanıtı olarak kabul edilebilir.

Yukarda belirtilen sonuçlardan yola çıkılarak, araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracının güvenilir ölçümler yaptığı söylenebilir.

5.1.2. 2. Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma kapsamında geliştirilen MOPT'nin öncelikle kapsam geçerliği sağlanmıştır. Bu amaçla görüşlerine başvurulmuş alan uzmanları, ölçme aracında yer alan hedef davranışların içerik, ifade ve puanlaması bakımından müziksel okuma becerisini ölçmede yeterli olduğunu belirtmişlerdir.

MOPT'nin yapı geçerliğinin sınanması için yapılan temel bileşenler analizi sonucunda MOPT'nin müziksel okuma performansı olarak amaçlanan tek bir temel yapıyı ölçtüğü sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen faktör yükleri incelendiğinde maddelere ait faktör yüklerinin kabul edilebilir sınırdan daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu durum ölçme aracının müziksel okuma performansının ölçülmesine yönelik ölçüm yaptığını göstermektedir ve MOPT'nin yapı geçerliğinin olduğunun bir kanıtı olarak kabul edilebilir.

Madde geçerliğinin sınanması için de MOPT kullanılarak yapılan değerlendirme sonucunda öğrenciler, başarı düzeyleri bakımından %27'lik alt ve üst guruplara ayrılmış ve bu iki gurup arasında her bir hedef davranış üzerinden t Testi yapılmıştır. Yapılan t Testi sonucunda ölçme aracında yer alan her bir hedef davranış için öğrenci gurupları arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Elde edilen sonuçlar MOPT'nin madde geçerliğinin olduğunun bir kanıtı olarak kabul edilebilir.

Yukarda belirtilen sonuçlardan yola çıkılarak, araştırma kapsamında geliştirilen ölçme aracının geçerliğinin olduğu söylenebilir.

5.1.3. 3. Alt Probleme Yönelik Sonuçlar

Araştırma kapsamında geliştirilen MOPT'nin kullanılabilirliğinin sınanması için ikinci uygulama sonunda MOPT kullanılarak ve MOPT kullanılmadan verilen puanlar arası korelasyon incelenmiştir. Elde edilen korelasyon katsayısı kabul edilebilir minimum değer üstünde çıkmıştır. Ayrıca MOPT kullanılarak yapılan ölçümlerde standart

sapma ve ortalama puan değerleri MOPT kullanılmadan yapılan ölçümlere göre daha düşük çıkmıştır. Bu sonuçlara göre MOPT'nin güvenilirliği ve geçerliği istatistiksel yöntemlerle sağlanmış bir ölçme aracı olmasının yanı sıra daha hassas ve daha objektif ölçme-değerlendirme süreci sağlaması bakımından, müziksel okuma sınavlarında kullanılagelen yöntemlere etkili bir alternatif olacağı düşünülmektedir.

MOPT'nin kullanışlılığı hakkında ikinci uygulamaya katılan MİOY dersi öğretim elemanlarına yöneltilen dokuz soruluk anketin sonuçları incelendiğinde öğretim elemanları; MOPT'nin kullanılmasıyla müziksel okuma sınavının ölçme-değerlendirme sürecinin güvenilirlik ve geçerlik düzeyinin arttığı görüşünü bildirmişlerdir. Bunu yanı sıra MOPT'nde yer alan hedef davranışların içerik, ifade ve anlam bakımından müziksel okuma davranışını ölçmeye yönelik olduğu görüşünü bildirmişlerdir.

5.2. Öneriler

- Araştırma kapsamında yapılan literatür taraması sonucunda müziksel okumayı ölçme ve değerlendirmeye yönelik herhangi bir ölçme aracına ulaşılamamıştır. Bununla birlikte, araştırmaya katılan MİOY dersi öğretim elemanlarının güvenilirliği ve geçerliği sağlanmış herhangi bir performans testi kullanmadığı yönünde görüş bildirmesi de göz önünde bulundurulduğunda, MOPT kullanılarak yapılan müziksel okuma sınavlarının daha güvenilir, daha geçerli, daha objektif, daha tutarlı ve daha sistematik olacağı düşünülmektedir.
- Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında uygulanan çerçeve öğretim programında yer alan derslerin hedefleri ve hedef davranışları net olarak belirtilmemiştir. MOPT'nde, MİOY dersinin müziksel okuma boyutunda öğrenciye kazandırılması hedeflenen müziksel davranışların sistematik bir şekilde belirtilmiş olması bakımından öğretim elemanlarına kolaylıklar sağlanacağı düşünülmektedir. Ayrıca MOPT'nin bu yönüyle program geliştirme sürecinde, mevcut öğretim programının varsa eksik veya geliştirilmesi gereken yönlerinin saptanmasına katkıda bulunulacağı düşünülmektedir.
- MOPT kullanılarak yapılan müziksel okuma sınavlarında öğrencilerin sergilediği performanslar kayıt altına alınacağından geribildirim verme daha da kolaylaşacaktır. Geribildirimlerin daha hızlı ve sistematik bir biçimde verilmesiyle performanstaki eksiklikler daha çabuk fark edilebilecek ve daha

sistematik bir çalışma süreci sağlanacaktır. Bu nedenle MOPT'nin müziksel okuma sınavlarında kullanılmasının müziksel okuma eğitimi sürecini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

- Araştırma kapsamında geliştirilen MOPT ile müziksel okumaya yönelik ölçüt beceriler 10 madde ile ifade edilmiştir. Ölçüt becerilerin net bir şekilde ifade edilmesi, MİOY dersi öğretim elemanlarının kullandıkları öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme-değerlendirme yöntemlerini gözden geçirme olanağı sağlayacaktır. Bu nedenle MOPT kullanımının müziksel okuma eğitimi sürecine katkıda bulunacağı düşünülmektedir.
- MOPT oluşturulurken ölçme aracında yer almasına karar verilen hedef davranışlar sadece anlık performansın değerlendirilmesine yönelik olarak saptanmıştır. Ancak diğer performans alanları gibi müziksel performans ta sadece devinışsel alanda ifade edilemeyecek kadar karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu araştırmadan yola çıkarak müziksel okuma performansının ölçümünde duyuşsal ve bilişsel alanların devinışsel alan üzerindeki muhtemel etkilerinin, başka çalışmalar kapsamında araştırılmasının müziksel okuma eğitimine yeni bakış açıları kazandırması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.
- Araştırmada sadece klasik batı müziği dizileri ile yazılmış müziksel okuma parçaları üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Ancak MOPT'nin tamperan sistemde Türk müziği solfejlerinde de aynen uygulanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca MOPT'nin deşifre okuma sınavlarında da gerek görülürse hedef davranışların katsayıları üzerinde değişiklikler yapıldıktan sonra güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılarak kullanılabilceği düşünülmektedir.
- Araştırma kapsamında geliştirilen MOPT'nin, mesleki müzik eğitimi veren diğer kurumlarda ve Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin Müzik Bölümlerinde, öğretim programlarının içerikleri incelenip, ihtiyaç duyulması halinde değişiklikler yapıldıktan sonra güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılarak kullanılabilceği düşünülmektedir.
- Araştırma kapsamında geliştirilen MOPT'nin güvenilirlik ve geçerlik sınamalarının, çalışma gurubundan elde edilen veriler üzerinden istatistiksel analizlerle yapılmış olmasına karşın, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları farklı zamanlarda ve daha geniş çalışma gurupları üzerinde yinelenmesi yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Akbulut, E. (2006). Günümüz müzik eğitimcisi nasıl olmalıdır? *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 23-28.
- Akkuş, Ü. (2004). Toplumların gelişmişliğinde müziğin etkileri. *1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu*, Isparta.
- Aksu, C. (2007). *İlköğretim sekizinci sınıf müzik programının hedeflerine ulaşma düzeyinin değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alpagut, U. (2004). Keman eğitiminde kurul önünde gerçekleşen sınavlarda değerlendirmede standardizasyon. *1924-2004 Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu*. Isparta.
- Altınoğlu, Ö. (2003). *Solfej öğretim yöntemleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Atak Yayla, A. (2003). *Müziksel Yeteneğin Ölçümü*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Atak Yayla, A. (2004, Nisan). Müziksel performansın ölçülmesi. *1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu*, Isparta.
- Atak Yayla, A. (2008). Evaluating and assessing the musical skills in Turkey and in the World in music education of the 21th century. *Turkish Journal Music Education*, 1(2).
- Atılgan, H.; Kan, A. ve Doğan, N. (2009). Eğitimde ölçme ve değerlendirme. Atılgan, H. (Ed.). *Ölçmenin temel kavramları* (s. 2-22). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bademci, V. (2004). Testin güvenilirliği veya test güveniliridir diye ifade etmek doğru değildir. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 367-372.
- Bahar, M.; Nartgün, Z.; Durmuş, S. ve Bıçak, B. (2006). *Geleneksel-alternatif ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegema Yayıncılık.

- Başer, N. (1996). *Ders geçme ve kredi sisteminde lise öğrencileri için bir matematik başarı testi tasarımı ve uygulanabilirliğinin araştırılması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baykul, Y. (2000). *Eğitim ve psikolojide ölçme: Klasik test teorisi ve uygulaması*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Bergee, M. J. (2003). Faculty interjudge reliability of music performance evaluation. *Journal Research in Music Education*, 51(2), 137-150.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş.; Çakmak, E. K.; Akgün, Ö. E.; Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cangro, R. M. (1995). Measurement and evaluation: a positive experiences for students, *The GIML Audea*, 1(2), 9-10.
- Çırak, Y. (2007). Öğrenmenin doğası ve temel kavramları. Kaya, A. (Ed.), *Eğitim psikolojisi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Çevik, T; Çevik, C. ve Uluman, M. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının ölçme ve değerlendirme ilkelerine dayalı uygulamalara verdikleri önem düzeyi. *Birinci Ulusal Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Kongresi*, Ankara.
- Dalkıran, E. (2006). *Keman eğitiminde performansın ölçülmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dalkıran, E. (2008). Keman eğitiminde performansın ölçülmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 116-136.
- Doherty, D. M. (2000). *An assessment rubric for the soprano recorder*. Unpublished Ph. D. Dissertation, Massachusetts: University of Massachusetts.
- Elliot, D. J. & Rao, D. (1990). Musical performance and music education. *Design for Arts in Education*, 91(5), 23-34.
- Fenmen, M. (1997). *Müzikçinin el kitabı*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

- Gordon, E. (1986). *Manual fort the primary measures of music audiation, intermediate measures of music audiation*. Chicago, IL: G.I.A. Publications.
- Gordon, E. (1989). *Manual fort he advanced measures of music audiation*. Chicago, IL: G.I.A. Publications.
- Göğüş, G. (2008). Musical ability test administrated on children. *Turkish Journal Music Education*, 1(2).
- Güler, A. (2008). Ölçme aracı geliştirme ve uygulamada etik sorunlar. *Birinci Ulusal Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Kongresi*. Ankara.
- Helvacı, M. A. (2002). Performans yönetimi sürecinde performans değerlendirmenin önemi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 35(1-2), 155-169.
- Hovardaoğlu, S. (2000). *Davranış bilimleri için araştırma teknikleri*. Ankara: Vega Yayınları.
- İşman, A. (2001). *Türk eğitim sisteminde ölçme ve değerlendirme*. Adapazarı: Değişim Yayınları.
- Johnson, R. L.; Penny, J. A. & Gordon, B. (2009). *Assessing performance*. New York: Guilford Press.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kalyoncu, N. (2004). Müzik öğretmeni yeterlikleri ve güncel müzik öğretmenliği lisans programı. *1924-2004Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu*, Isparta.
- Kutlu, Ö., Doğan, D. C. Ve Karakaya, İ. (2010). *Öğrenci başarısının belirlenmesi: Performansa ve portfolyoya dayalı durum belirleme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Küçüköncü, H. Y. (2006). Türk eğitim sistemindeki yeniden yapılanma sürecinde müzik öğretmeni modelleri. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, Denizli.
- Külah, İ. K. (2007). *İlköğretim ikinci kademedeki müzik dersi yaklaşımlarının analizi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Linn, R. L. & Gronlund N. E. (2008). *Measurement and assessment in teaching*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Özçelik, D. A. (2010). *Ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi
- Özgür, Ü. ve Aydoğan, S. (2004). *Müziksel işitme okuma eğitimi ve kuram, birinci kitap*. Ankara: Sözkese Matbaası.
- Ruiz-Primo, M. & Shavelson, R. (1996). Rhetoric and reality in science performance assessment. *Journal of Research in Science Teaching*, 33(10), 1045-1063.
- Russell, B. E. (2010). *The empirical testing of a musical performance assessment paradigm*. Unpublished Doctoral Dissertation, University of Miami: Coral Gables, Florida.
- Saraç, G. ve Şeker, H. (2008). Güzel sanatlar eğitimi bölümlerinde çalgı öğretimindeki performansın değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 20, 99-110. <http://e-dergi.atauni.edu.tr/index.php/GSED/article/viewFile/2249/2250> adresinden 21.09.2011 tarihinde indirilmiştir.
- Sönmez, V. (2001). *Program geliştirmede öğretmen el kitabı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tarman, S. (2002). *Gazi Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Giriş Müzik Yetenek sınavlarının Geçerlik ve Güvenirlik Yönünden İncelenmesi ve Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tarman, S. (2006). *Müzik eğitiminin temelleri*. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları.
- Tebiş, C. (2004). Musiki Muallim Mektebinden günümüze müzik öğretmeni yetiştirme programlarındaki yaylı çalgı öğretimine ilişkin sına-ölçme-değerlendirme durumlarının incelenmesi. *1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu*, Isparta.
- Tekin, H. (2010). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Tekin Gürgen, E. (2008). İlköğretim öğrencilerine yönelik müziksel işitme testinin geliştirilmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1(3), 367-377.

- Töreyin, A. M. (2000). Eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği lisans programlarındaki şarkı söyleme eğitimi "bireysel ses eğitimi" dersinin ölçme ve değerlendirme sorunları. *Çağdaş Eğitim Aylık Eğitim-Öğretim Dergisi*, 296, 29-36.
- Turgut, M. F. Ve Baykul, Y. (2010). *Eğitimde ölçe ve değerlendirme*. Ankara: Pegem Akademi.
- Uçal Canakay, E. (2006). Müzik teorisi dersine ilişkin tutum ölçeği geliştirme. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, Denizli.
- Uçan, A. (1977). Uygulamalı keman eğitiminde psiko-motor becerilerin ve ürünlerinin ölçülmesi. *Filarmoni Aylık Müzik ve Fikir Dergisi*, 12(124), 17-25.
- Uçan, A. (1982). *Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü Müzik Alanı Birinci Yıl Programının değerlendirilmesi*. Yayımlanmış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Mezuniyet Sonrası Eğitimi Fakültesi.
- Uçan, A. (1987). Müzik eğitiminde performans testlerinin yeri ve önemi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 287-307.
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar ilkeler yaklaşımlar*. Ankara. Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Wiggins, G. P. (1993). *Assessing student performance*. San Fransisco: Jossey-Bass Publishers.
- Yarar, B. (2010). *Müzik öğretmenliği lisans programındaki "bireysel ses eğitimi" dersine yönelik performans ölçeği geliştirme çalışması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yelboğa, A. (2007). *Klasik test ve genellenebilirlik kuramına göre güvenilirliğin bir iş performansı ölçeği üzerinde incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yayla, F. (2006). Müziksel öğretmenin temel prensipleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(12), s.28-38.
- Yılmaz, F. Ve Ünsar, S. (2007). Performans değerlendirme sistemi ve kullanım alanları. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(1), 35-57.

EKLER

**EK 1. HEDEF DAVRANIŞLARIN KATSAYILARININ BELİRLENMESİ İÇİN
ÖĞRETİM ELEMANLARINA UYGULANAN ANKET**

YÖNERGE

Bu anket, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Doktora Programında yürütülmekte olan **Müziksel Okuma (Solfej) Performans Testi Tasarımı** isimli doktora tezine ilişkin verilerin bir kısmını toplamak amacıyla hazırlanmıştır. Anket 2011-2012 eğitim öğretim yılında Müzik Eğitimi Öğretmenliği Anabilim Dallarında görev yapmakta olan Müziksel İşitme Okuma Yazma dersi öğretim elemanlarına uygulanmaktadır.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde anketi yanıtlayan öğretim elemanlarına ait kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise müziksel okuma sınavında performans ölçümünün hangi ölçüt becerilere yönelik olması gerektiği ve bu ölçüt becerilerin önem derecelerinin belirlenmesi ile ilgili sorular yer almaktadır. İkinci bölümde görüşlerinize sunulan ölçüt beceriler, ilgili literatür taraması ve alan uzmanlarının görüşleri alınarak oluşturulmuştur. Eklemek isteyeceğiniz ya da daha farklı ifade edilmesi gerektiğini düşündüğünüz ölçüt beceriler varsa bu bölümün sonundaki boş tabloya önem dereceleri ile birlikte belirtmeniz için alan ayrılmıştır.

Sorulara vereceğiniz yanıtlar araştırmaya büyük katkı sağlayacağından ilginiz ve titizliğiniz için şimdiden teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Arş. Gör. Gökhan ÖZDEMİR

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
Müzik Eğitimi Öğretmenliği A.B.D.

BURDUR

Email: gozdemir@mehmetakif.edu.tr

Tel: 0 555 705 29 38

I. Kişisel Bilgiler

1. Görevli Olduğunuz Kurum?

.....

2. Ünvanınız?

Profesör ( )

Doçent ( )

Yardımcı Doçent ( )

Öğretim Görevlisi ( )

Okutman ( )

Uzman ( )

Araştırma Görevlisi ( )

3. Mesleki Kıdeminiz?

0-5 Yıl ( )

6-10 Yıl ( )

11-15 Yıl ( )

16-20 Yıl ( )

21 Yıl ve Üzeri ( )

4. Öğrenim Düzeyiniz?

Doktora ( )

Sanatta Yeterlilik ( )

Yüksek Lisans ( )

Lisans ( )

II. Müziksel Okuma Performansının Ölçümüne Yönelik Ölçüt Becerilerin Saptanması

1. Müziksel işitme okuma yazma dersinin sınavlarında müziksel okuma boyutuna ilişkin kullandığınız ölçme-değerlendirme yönteminden kısaca bahsediniz.

.....

2. Müziksel İşitme Okuma Yazma dersi sınavlarında müziksel okuma boyutuna ilişkin öğrenci performansını ölçerken dikkate alınması gereken ölçüt beceriler, alan uzmanlarının da görüşleri alınarak aşağıdaki gibi sıralanmıştır. Bu ölçüt becerilerin size göre önem derecelerini belirtiniz.

Ölçüt Beceriler	Önem Derecesi				
	1	2	3	4	5
Parçayı okumaya başlamadan önce gerekli hazırlığı yapma (Verilen parçanın tonuna ait kadansı ve diziyi sesiyle veya piyanoyla doğru seslendirme, tonunu ve ölçüsünü doğru tespit etme vb.)					
Sesini doğru ve etkili bir biçimde kullanma (Rezonatör, jeneratör ve vibratör sistemleri doğru ve etkili bir şekilde kullanma, ihtiyaç duyduğunda falsetto kullanma vb.)					
Nefesini doğru kullanma (Doğru yerlerde nefes alma, diyafram nefesini kullanma vb.)					
Parçayı, ölçüsüne uygun vuruşlarla okuma					
Nota değerlerini doğru sürelerde seslendirme					
Parçayı gerçek hızında ya da gerçek hızına yakın bir hızda okuma veya hız terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun hızda okuma					
Parçayı tonda kalarak seslendirme (Sesleri doğru ve temiz olarak seslendirme, parçadaki alterasyon ve modülasyonları fark etme)					
Parçada geçen gürlük terimlerini etkili bir şekilde kullanma veya gürlük terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun gürlükte okuma					
Parçayı formuna uygun olarak okuma (Motifleri, cümleleri doğru bir şekilde ifade etme vb.)					
Parçayı akıcı bir biçimde (duraksamadan) okuma					

Yukarıda verilen ölçüt becerilere eklemek istedikleriniz ya da verilen ölçüt becerilerden daha farklı ifade edilmesi gerektiğini düşündüğünüz varsa lütfen önem derecesi ile birlikte belirtiniz.

Ölçüt Beceriler	Önem Derecesi				
	1	2	3	4	5

**EK 2. MÜZİKSEL OKUMA PERFORMANS TESTİNİN KULLANIŞLILIĞININ
BELİRLENMESİ İÇİN ÖĞRETİM ELEMANLARINA UYGULANAN ANKET**

**MÜZİKSEL OKUMA (SOLFEJ) PERFORMANS TESTİ İLE İLGİLİ
ÖĞRETİM ELEMANI GÖRÜŞÜ ANKETİ**

Bu anket, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Müzik Eğitimi Doktora Programında yürütülen “Müziksel Okuma (Solfej) Performans Testi Tasarımı” isimli doktora tezi kapsamında geliştirilen performans testinin kullanımına ilişkin öğretim elemanı görüşlerini almak amacıyla hazırlanmıştır. Ölçme ve değerlendirme işleminden sonra doldurulacak olan bu anket, kişisel bilgiler ve kullanışlılığa ilişkin görüşler olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Ankete vereceğiniz cevapların, müziksel okuma performans testinin kullanılabilirliğinin saptanması bakımından büyük önem taşıdığından, göstereceğiniz ilgi ve titizliğiniz için şimdiden teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Arş. Gör. Gökhan ÖZDEMİR

Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

Müzik Eğitimi Öğretmenliği A.B.D.

BURDUR

Tel: 0 555 705 29 38

e-mail: gozdemir@mehmetakif.edu.tr

I. Kişisel Bilgiler

1. Görevli Olduğunuz Kurum?

.....

2. Ünvanınız?

Profesör ( ) Doçent ( ) Yardımcı Doçent ( ) Öğretim Görevlisi ( ) Okutman ( )

Uzman ( ) Araştırma Görevlisi ( )

3. Mesleki Kıdeminiz?

0-5 Yıl ( ) 6-10 Yıl ( ) 11-15 Yıl ( ) 16-20 Yıl ( ) 21 Yıl ve Üzeri ( )

4. Öğrenim Düzeyiniz?

Doktora ( ) Sanatta Yeterlilik ( ) Yüksek Lisans ( ) Lisans ( )

II. Performans Testinin Kullanışlılığına İlişkin Görüşler

Aşağıdaki tabloda size uygun olan kutuyu işaretleyiniz.

	Katılıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılmıyorum
1. Geliştirilen ölçme aracı, müziksel okuma performansı ölçme ve değerlendirmesinin güvenilirlik düzeyini artırmaktadır.			
2. Geliştirilen ölçme aracı, müziksel okuma performansı ölçme ve değerlendirmesinin geçerlik düzeyini artırmaktadır.			
3. Geliştirilen ölçme aracında yer alan maddeler müziksel okuma performansını ölçme ve değerlendirmede yeterlidir.			

**EK 3. BİRİNCİ UYGULAMADA KULLANILAN KATSAYISIZ ÖLÇME
ARACI**

MÜZİKSEL OKUMA PERFORMANS TESTİ

Adı Soyadı:

Öğrenci No:

Sınıf:

Ölçüt Beceriler	Puan				
	1	2	3	4	5
Parçayı okumaya başlamadan önce gerekli hazırlığı yapma <i>(Verilen parçanın tonuna ait kadansı ve diziyi sesiyle veya piyanoyla doğru seslendirme, tonunu ve ölçüsünü doğru tespit etme vb.)</i>					
Sesini doğru ve etkili bir biçimde kullanma <i>(Rezonatör, jeneratör ve vibratör sistemleri doğru ve etkili bir şekilde kullanma, ihtiyaç duyduğunda falsetto kullanma vb.)</i>					
Nefesini doğru kullanma <i>(Doğru yerlerde nefes alma, diyafram nefesini kullanma vb.)</i>					
Parçayı, ölçüsüne uygun vuruşlarla okuma					
Nota değerlerini doğru sürelerde seslendirme					
Parçayı gerçek hızında ya da gerçek hızına yakın bir hızda okuma veya hız terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun hızda okuma					
Parçayı tonda kalarak seslendirme <i>(Sesleri doğru ve temiz olarak seslendirme, parçadaki alterasyon ve modülasyonları fark etme)</i>					
Parçada geçen gürlük terimlerini etkili bir şekilde kullanma veya gürlük terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun gürlükte okuma					
Parçayı formuna uygun olarak okuma <i>(Motifleri, cümleleri doğru bir şekilde ifade etme vb.)</i>					
Parçayı akıcı bir biçimde (duraksamadan) okuma					
Ölçme Aracı Kullanılmadan Verilen Puan					

Öğretim Elemanı

İmza

EK 4. İKİNCİ UYGULAMADA KULLANILAN KATSAYILI ÖLÇME ARACI

MÜZİKSEL OKUMA PERFORMANS TESTİ

Adı Soyadı:

Öğrenci No:

Sınıf:

No	Ölçüt Beceriler	Katsayı	Puan					Toplam
			1	2	3	4	5	
1	Parçayı okumaya başlamadan önce gerekli hazırlığı yapma (Verilen parçanın tonuna ait kadansı ve diziyi sesiyle veya piyanoyla doğru seslendirme, tonunu ve ölçüsünü doğru tespit etme vb.)	2						
2	Sesini doğru ve etkili bir biçimde kullanma (Rezonatör, jeneratör ve vibratör sistemleri doğru ve etkili bir şekilde kullanma, ihtiyaç duyduğunda falsetto kullanma vb.)	2						
3	Nefesini doğru kullanma (Doğru yerlerde nefes alma, diyafram nefesini kullanma vb.)	1						
4	Parçayı, ölçüsüne uygun vuruşlarla okuma	1						
5	Nota değerlerini doğru sürelerde seslendirme	1						
6	Parçayı gerçek hızında ya da gerçek hızına yakın bir hızda okuma veya hız terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun hızda okuma	2						
7	Parçayı tonda kalarak seslendirme (Sesleri doğru ve temiz olarak seslendirme, parçadaki alterasyon ve modülasyonları fark etme)	4						
8	Parçada geçen gürlük terimlerini etkili bir şekilde kullanma veya gürlük terimlerinin olmadığı parçalarda ezginin anlamına uygun gürlükte okuma	2						
9	Parçayı formuna uygun olarak okuma (Motifleri, cümleleri doğru bir şekilde ifade etme vb.)	2						
10	Parçayı akıcı bir biçimde (duraksamadan) okuma	3						
TOPLAM (Bu alan araştırmacı tarafından doldurulacaktır)								

Eğer bu ölçme aracını kullanmasaydınız öğrenciye kaç puan verirdiniz? .....

EK 5. MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ABD ÇİZELGESEL PROGRAMI

MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİ ABD ÇİZELGESEL PROGRAMI

I. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma I	2	2	3
A	Piyano I	1	0	1
A	Bireysel Çalgı I	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi I	1	0	1
A	Okul Çalgıları I (Gitar-Bağlama-Bloklüt)	0	2	1
GK	Müzik Kültürü	2	0	2
GK	Felsefe	2	0	2
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2
GK	Yabancı Dil I	3	0	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3
TOPLAM		19	4	21

II. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma II	2	2	3
A	Piyano II	1	0	1
A	Bireysel Çalgı II	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi II	1	0	1
A	Okul Çalgıları II (Gitar-Bağlama-Bloklüt)	0	2	1
A	Koro I	0	2	1
GK	Genel Müzik Tarihi	2	0	2
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Yabancı Dil II	3	0	3
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
TOPLAM		17	6	20

III. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma III	2	2	3
A	Piyano III	1	0	1
A	Bireysel Çalgı III	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi III	1	0	1
A	Koro II	2	2	3
A	Armoni-Kontrpuan-Eşlik I	2	0	2
A	Geleneksel Türk Halk Müziği	2	0	2
A	Okul Çalgıları (Gitar-Bağlama-Bloklüt) III*	0	2	1
GK	Türk Müzik Tarihi	2	0	2
GK	Bilgisayar I	2	2	3
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
TOPLAM		18	8	22

IV. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma IV	2	2	3
A	Piyano IV	1	0	1
A	Bireysel Çalgı IV	1	0	1
A	Bireysel Ses Eğitimi IV	1	0	1
A	Koro III	2	2	3
A	Armoni-Kontrpuan-Eşlik II	2	0	2
A	Geleneksel Türk Halk Müziği Uygulaması	0	2	1
A	Elektronik Org Eğitimi*	0	2	1
GK	Bilgisayar II	2	2	3
GK	Türk Eğitim Tarihi*	2	0	2
MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
TOPLAM		16	10	21

V. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müzik İşitme Okuma Yazma V	2	0	2
A	Piyano V	1	0	1
A	Bireysel Çalgı V	1	0	1
A	Armoni- Kontrpuan-Eşlik III	2	0	2
A	Koro IV	1	2	2
A	Orkestra/Oda Müziği I	1	2	2
A	Geleneksel Türk Sanat Müziği	2	0	2
A	Eşlik Çalma*	0	2	1
A	Eğitim Müziği Dağarı	2	0	2
GK	Güncel ve Popüler Müzikler*	2	0	2
MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı	2	2	3
TOPLAM		16	8	20

VI. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Müziksel İşitme Okuma Yazma VI	2	0	2
A	Piyano VI	1	0	1
A	Bireysel Çalgı VI	1	0	1
A	Armoni-Kontrpuan-Eşlik IV	2	0	2
A	Koro V	1	2	2
A	Orkestra/Oda Müziği II	1	2	2
A	Geleneksel Türk Sanat Müziği Uygulaması	0	2	1
A	Çalgı Bakım Onarım Bilgisi*	0	2	1
A	Müzik Biçimleri	2	0	2
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
MB	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3
TOPLAM		14	10	19

VII. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Piyano VII*	1	0	1
A	Bireysel Çalgı VII	1	0	1
A	Koro VI	2	2	3
A	Orkestra/Oda Müziği III	1	2	2
A	Türk Müziği Çökeslendirme*	0	2	1
A	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
GK	Oyun, Dans ve Müzik*	0	2	1
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
MB	Rehberlik	3	0	3
MB	Okul Deneyimi	1	4	3
TOPLAM		14	16	22

VIII. YARIYIL

KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Koro ve Yönetimi	0	2	1
A	Orkestra/Oda Müziği ve Yönetimi	1	2	2
A	Bireysel Çalgı ve Öğretimi	1	0	1
A	Okul Öncesi Müzik Eğitiminde Genel Yaklaşımlar*	0	2	1
A	Eğitim Müziği Besteleme	2	2	3
A	Piyano ve Öğretimi	1	0	1
MB	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
MB	Özel Eğitim*	2	0	2
TOPLAM		11	14	18

GENEL TOPLAM	Teorik	Uygulama	Kredi	Saat
	125	76	163	201

A: Alan ve alan eğitimi dersleri, **MB:** Öğretmenlik meslek bilgisi dersleri, **GK:** Genel kültür dersleri

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Gökhan ÖZDEMİR

Doğum Yeri ve Tarihi: KAYSERİ -12.11.1978

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Yüksek Lisans Öğrenimi: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

Bilimsel Faaliyetleri:

- Özdemir G. ve Yıldız G. (2010). Genel gelişim sürecinde müziksel gelişim. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 80-94.
- Şaktanlı S. C. & Özdemir G. (2011). The comparison of the effect of block flute accompanied song with multi-sound notation and vocalization program accompanied song teaching on the success of students' song learning behaviour. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 10(1), 162-166.
- Özdemir G. ve Dalkıran E. (2011). Viyola eğitimine yönelik bir etüt analizi. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 1(2), 135-142.
- Nacakcı Z., Çiftçi E. ve Özdemir G. (2011). Müzik öğretmenliği programında uygulanan viyola eğitiminde teknik düzeylerine göre sınıflandırılmış repertuar modeli. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 189-208.
- Özdemir G. ve Yıldız G. (2012). İlköğretim okullarında müzik dersine ait öğrenme ortamlarının fiziksel durumları: Akdeniz Bölgesi örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(22), 224-237.
- Özdemir G. ve Yıldız G. (2012 - Mayıs). İlerici Armonisi ve uygulamaları. 10. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, Niğde: Niğde Üniversitesi.

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar:

- 2006 - MEB Pınarbaşı Fikri Çeliker İlköğretim Okulu (Müzik Öğretmeni)
- 2007 – Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi (Arş. Gör.)

İletişim

e-posta: gozdemir@mehmetakif.edu.tr

gozdemir78@gmail.com